

CONSELL SOCIAL DE LA LLENGUA CATALANA

ESTUDI SOBRE ESTRATÈGIES DE PROMOCIÓ
DE L'ÚS SOCIAL DE LA LLENGUA CATALANA
ENTRE LA POBLACIÓ JOVE EN ÀMBITS NO FORMALS,
AMB ESPECIAL ATENCIÓ A LES XARXES SOCIALS

GOVERN
ILLES
BALEARS

El Ple del Consell Social de la Llengua Catalana va aprovar el document *Estudi sobre estratègies de promoció de l'ús social de la llengua catalana entre la població jove en àmbits no formals, amb especial atenció a les xarxes socials* en la sessió del dia 5 de novembre de 2018.

Aquest document és el resultat dels treballs de la Ponència Sectorial de Joventut a partir de l'encàrrec que li va fer el Ple del Consell Social en la sessió celebrada el 5 d'octubre de 2017.

La Ponència Sectorial de Joventut va finalitzar la redacció del document i el va aprovar en la sessió de treball del dia 30 de juliol de 2018. Posteriorment, tal com és preceptiu, la Comissió Permanent del Consell Social va estudiar i avaluar el document, en la sessió ordinària del dia 2 d'octubre de 2018, abans de remetre'l al Ple perquè l'aprovàs.

Sumari

1. Introducció	4
2. La població jove a les Illes Balears. Situació sociolingüística actual	6
2.1. Conclusions	19
3. Factors que cal tenir en compte per al foment de l'ús social de la llengua catalana entre els joves	21
3.1. El nostre territori, un espai lingüísticament divers	21
3.2. Canvis en les relacions comunicatives	21
3.3. Hàbits lingüístics en relació amb la llengua catalana	22
3.4. El català, una llengua institucionalitzada	22
3.5. Rellevància dels moments de canvi	22
4. Propostes promoció i formació. Línies generals	24
4.1. Cap a un nou relat	24
4.2. Propostes de promoció	25
4.3. Propostes de formació	25
4.4. Concreció de les propostes en matèria de formació i promoció	26
5. Propostes d'actuació en el món del lleure i de l'oferta cultural	27
5.1. En relació amb els videojocs	27
5.2. En relació amb la música	28
5.3. En relació amb el cinema	28
5.4. En relació amb les arts escèniques	28
5.5. En relació amb la literatura	29
5.6. En relació amb la televisió	29
5.7. Altres	29
5.8. Concreció de les propostes en matèria de lleure i d'oferta cultural	30
6. Propostes d'actuació en les xarxes socials	32
6.1. Càpsules formatives	32
6.2. Tallers de creació de mems	32
6.3. Incentiu de la creació i la difusió de vídeos i enregistraments en català a Youtube i altres plataformes de vídeo a Internet	32
6.4. Suport a les entitats d'àmbit local per crear canals en català a Youtube o a altres plataformes	33
6.5. Difusió de continguts en català creats per joves a les xarxes socials	33
6.6. Organització d'activitats en català a les xarxes socials.....	33
6.7. Parelles lingüístiques	33
6.8. Concreció de les propostes en l'àmbit de les xarxes socials	34
7. Propostes d'actuació en l'àmbit de l'esport	35
7.1. Campanya de promoció de l'ús del català	36
7.2. Tallers de capacitació i d'actituds lingüístiques	36
7.3. Elaboració de material terminològic	36
7.4. Traducció del material formatiu	36
7.5. Ús ambiental del català	36
7.6. Creació, promoció i difusió de productes audiovisuals en català	36
7.7. Presència de música en català	37
7.8. Concreció de les propostes en l'àmbit de l'esport	37
8. Conclusions	38
9. Bibliografia	39
10. Annex: Usos lingüístics i consum cultural en català dels joves de les Illes Balears	41

1. Introducció

En la sessió del Ple del Consell Social de la Llengua Catalana celebrada el 5 d'octubre de 2017, la Ponència Sectorial de Joventut va rebre l'encàrrec d'estudiar estratègies de promoció de l'ús social de la llengua catalana entre la població jove en àmbits no formals, amb especial atenció a les xarxes socials.

La Ponència Sectorial de Joventut es va constituir el 9 de gener de 2018 sota la presidència de Maria Isabel Cerdó Capellà, membre del Consell Social de la Llengua Catalana en representació de l'Obra Cultural Balear i professora d'educació secundària, amb la participació dels membres següents:

- Belén Cardona Roselló, tècnica de joventut del Consell Insular d'Eivissa.
- Francesc Felipe Legaz, coordinador de la comunitat d'aficionats als videojocs Gaming.cat i expert en xarxes socials.
- Assumpta Mas Liñares, llicenciada en pedagogia, màster en Joventut i Societat i coordinadora de l'Observatori de la Joventut.
- Martí Moreno Julià, membre del Consell Social de la Llengua Catalana en representació de l'associació Joves de Mallorca per la Llengua.
- Montserrat Santandreu Ginard, llicenciat en filologia catalana, directiu de la Federació Balear de Bàsquet i professor d'educació secundària.
- Marta Serra Roca, membre del Consell Social de la Llengua Catalana en representació de la Federació d'Escoltisme i Guiatge de les Illes Balears.
- Maria Isabel Servera Matamalas, membre del Consell Social de la Llengua Catalana, mestra i glosadora.

Secretària: Margalida Pons Amengual

El senyor Moreno Julià i la senyora Serra Roca van demanar la participació en la Ponència Sectorial de Joventut durant el Ple del Consell Social de 5 d'octubre de 2017 i han estat convocats a totes les sessions; això no obstant, no han assistit a cap reunió. La senyora Servera Matamalas ha participat en dues sessions i la senyora Cardona Roselló només han assistit a una sessió, i cap no ha intervingut en la redacció del document final.

Per tant, la redacció d'aquest document ha estat feta per les senyores Maria Isabel Cerdó Capellà, la qual l'ha dirigida com a presidenta de la Ponència, i Assumpta Mas Liñares, i pels senyors Francesc Felipe Legaz i Montserrat Santandreu Ginard.

Totes les persones que han format part de la Ponència Sectorial de Joventut ho han fet a títol personal.

El document que ha redactat la Ponència es divideix en sis parts. La primera corresponen a la situació sociolingüística dels joves a les Illes Balears a partir de l'anàlisi del document *Usos lingüístics i consum cultural en català dels joves de les Illes Balears*, un resum de les dades referides als joves de les Illes Balears obtingudes a partir de l'*Enquesta d'usos lingüístics a les*

Illes Balears 2014 que el Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes Balears (GRESIB) de la Universitat de les Illes Balears va preparar a petició de la Ponència i d'altres documents . La segona part fa referència als factors que s'han de tenir en compte en el moment de dissenyar accions per al foment de l'ús del català entre els joves. Les parts següents plantegen propostes en diversos àmbits: formació i promoció, lleure i oferta cultural, xarxes socials i esports.

Després d'analitzar i debatre diversos documents, la Ponència Sectorial de Joventut ha extret trenta propostes concretes per promocionar l'ús del català entre la població jove de les Illes Balears, les quals es relacionen a l'acabament de cada apartat en què s'ha dividit el document. Finalment, es fa un resum amb set conclusions.

2. La població jove de les Illes Balears. Situació sociolingüística actual

Conèixer la situació sociolingüística actual pel que fa a l'ús de la llengua catalana dels joves que viuen a les Illes Balears fou un dels primers objectius que es plantejà la Ponència Sectorial de Joventut del Consell Social de la Llengua Catalana.

A l'hora, doncs, de proposar estratègies per al foment de l'ús social del català entre la població jove en àmbits no formals, amb especial atenció a les xarxes socials, es marcà com a imprescindible conèixer l'estat de la qüestió, un coneixement fonamental per detectar necessitats, afrontar les principals amenaces i aprofitar les fortaleeses i oportunitats existents.

Per facilitar la feina de la Ponència Sectorial de Joventut, el GRESIB, a petició de la Ponència, va elaborar el document *Usos lingüístics i consum cultural en català dels joves de les Illes Balears* (annex) que recull les dades més significatives, relacionades amb el tema que ens ocupa, de tres estudis: l'estudi *Baròmetre de la cultura 2010*, l'estudi *El consum cultural a les Illes Balears. Informe de resultats 2016* i les dades obtingudes a partir de l'*Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi*. Les dades comentades en aquest apartat provenen doncs, principalment, d'aquest document.

El treball de camp de l'*Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014* (EULIB2014) es va dur a terme els mesos de novembre i desembre de 2014 i principi del mes de gener de 2015 a través d'una enquesta telefònica assistida per ordinador a població de 15 anys i més resident a habitatges familiars de les Illes Balears. Però, abans de comentar les dades més significatives relacionades amb el coneixement i l'ús de la llengua catalana per part de la població jove (de 15 a 29 anys) a les Balears, és interessant conèixer el marc demogràfic actual.

A les Illes Balears hi viuen 1.115.999 persones (d'acord amb les dades del padró municipal de 2017). D'aquestes persones, 182.659 són residents entre 15 i 29 anys, la qual cosa suposa un 16,4 % de la població total.

Si s'amplia la franja d'edat fins als 34 anys, el pes del jovent passa a ser del 24 % de la població que viu a les Illes Balears, tal com s'observa en la taula adjunta. Això significa que gairebé una de cada quatre persones a les Balears té més de 14 anys i menys de 35.

Taula 1. Distribució percentual de la població a Illes Balears per grup d'edat. 2017.

Totes les edats	100,0%	Totes les edats	100,0%
0-14	15,5%	0-14	15,5%
JOVES 15-29	16,4%	JOVES 15-34	24,0%
30-49	34,0%	35-49	26,3%
50-64	18,9%	50-64	18,9%
>64	15,3%	>64	15,3%

Font: Observatori de la Joventut de les Illes Balears (OBJIB), a partir de dades de l'Institut Balear d'Estadística (IBESTAT).

La Llei 10/2006, de 26 de juliol, integral de la joventut, estableix en l'article 3 que és d'aplicació als joves amb edats compreses entre els 14 i els 30 anys, ambdues incloses, i bé poden establir-se altres límits, mínims i màxims, per a aquells programes o actuacions en què, per la seva naturalesa o objectiu, es consideri oportú.

Sovint s'identifica el jove com el grup de persones que es troben entre els 15 i els 30 anys, però la joventut és una condició social que, com es recull en la Llei integral de la joventut, té unes fronteres difoses (s'inicia amb la pubertat, de cada vegada a edats més baixes, i finalitza amb l'autonomia i la independència personal que comporta una sèrie de transicions: laboral, domiciliar, a una família pròpia, que cada vegada s'allarguen més i són més heterogènies).

Aquesta dificultat a l'hora de determinar la franja d'edat que configura la joventut també es reflecteix en els grups d'edat que es troben en els estudis i enquestes que es duen a terme.

La disparitat de mostres de les fonts disponibles dificulten la possibilitat de comparar les dades. En el cas que ens ocupa, s'observa que el *Baròmetre de la cultura 2010* ofereix les dades per edats agrupades de 14 a 19 anys, de 20 a 24 anys i de 25 a 34 anys.

Per la seva banda, l'estudi *El consum cultural de les Illes Balears. Informe de resultats 2016* estableix el primer grup d'edat fins als 34 anys. I l'EULIB2014 agrupa les persones de 15 a 29 anys; així, la següent cohort estudiada és de 30 a 44 anys.

Com a regla general en aquest document, quan es parla de joves, es fa referència a persones que es troben entre els 15 i els 29 anys, sempre que no s'assenyali expressament una altra franja d'edat.

Abans d'analitzar les dades disponibles pel que fa a l'ús social del català entre la població jove en àmbits no formals, cal abordar quin coneixement tenen de la llengua els joves.

És obvi que no es pot usar una llengua que no es coneix. En aquest sentit, les dades que ofereix l'EULIB2014 posen de manifest un elevat coneixement de la llengua entre la població de 15 a 29 anys a les Illes Balears. De fet, el 97,2 % dels joves illencs entenen el català i són el grup que més el sap parlar (un 89 %), el sap llegir (un 91,7 %) i el sap escriure (un 83,9 %); és a dir, gairebé tots els joves de les Illes Balears tenen

coneixements de català i són competents en les quatre habilitats: entendre, parlar, llegir i escriure.

Taula 2. Coneixements de català segons l'edat (%). 2014.

	L'entenen	El saben parlar	El saben llegir	El saben escriure
15 a 29 anys	97,2	89	91,7	83,9
30 a 44 anys	94,1	72,4	80,8	60,3
45 a 64 anys	99,5	81,2	86	53,1
65 anys i més	96,9	83,3	75	43,9
TOTAL	96,8	80,5	83,5	61,9

Font: OBJIB, a partir de dades de l'Enquesta d'usos lingüístics de les Illes Balears 2014 (EULIB2014).

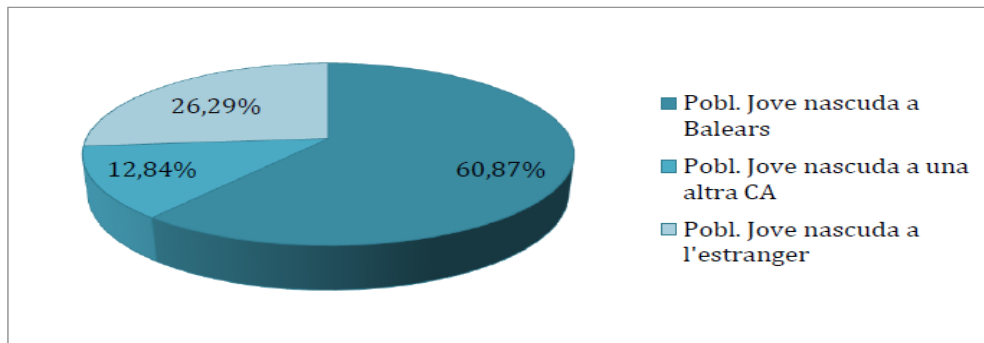
Sembla clar que l'escolarització és un factor clau que determina el coneixement de la llengua i que fa competents les persones. De fet, les competències productives (parlar i escriure) són inferiors en el grup d'edat que no va tenir l'oportunitat d'aprendre-la a l'escola (65 anys i més) o en el grup d'edat en què el percentatge de població nascuda fora de les Illes Balears és superior i que acull un percentatge elevat de població potencialment activa (de 30 a 44 anys).

El lloc de naixement incideix en les capacitats de comprensió i d'expressió en català. Entre la població nascuda a les Illes Balears, com és lògic, aquestes habilitats són significativament més elevades que entre les persones que han nascut a altres territoris (EULIB214, 182).

L'any 2015 sis de cada deu joves entre 15 i 29 anys havien nascut a les Illes Balears (60,87 %), prop de tres de cada deu havien nascut a una altra comunitat autònoma i un era de procedència estrangera, segons es recull en el gràfic 1.

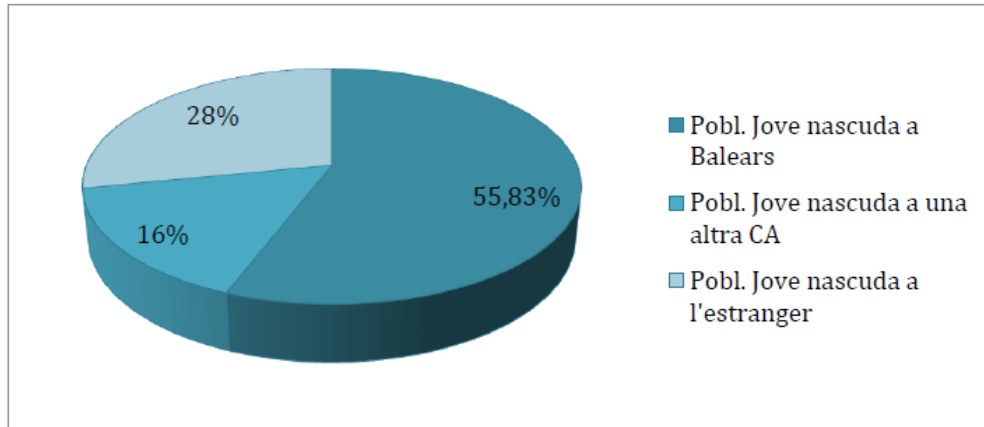
Si amplia l'edat fins als 34 anys, els percentatges canvien: el 44,17 % del jovent ha nascut fora de les Illes Balears, davant el 55,83 % què és autòcton (gràfic 2).

Gràfic 1. Població jove (15-29 anys) segons procedència. 2015. Illes Balears.

Font: OBJIB, a partir de dades de l'IBESTAT.

Gràfic 2. Població jove (15-34 anys) segons procedència. 2015. Illes Balears.

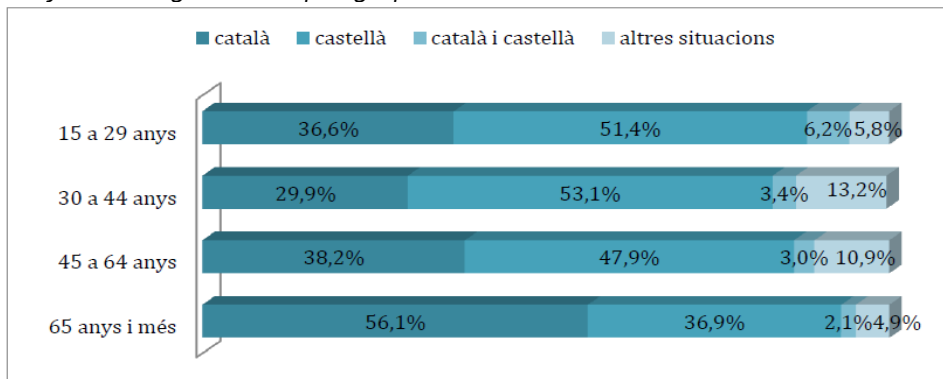

Font: OBJIB, a partir de dades de l'IBESTAT.

Si, com ja s'ha comentat, el lloc de naixement influeix en el coneixement de la llengua, aquest també té incidència en la consideració de llengua d'identificació (respon a la pregunta «Quina és la seva llengua?»), llengua habitual (respon a la pregunta «Quina és la seva llengua habitual?») i llengua inicial (respon a la pregunta «Quina llengua va parlar primer a casa quan era petit?»).

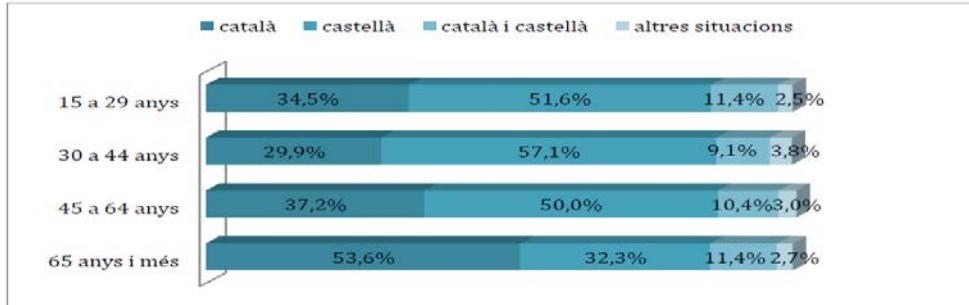
Els gràfics següents recullen les dades corresponents a la llengua inicial (gràfic 3), habitual (gràfic 4) i d'identificació (gràfic 5), per grups d'edat.

Gràfic 3. Llengua inicial per grups d'edat. Illes Balears. 2014.

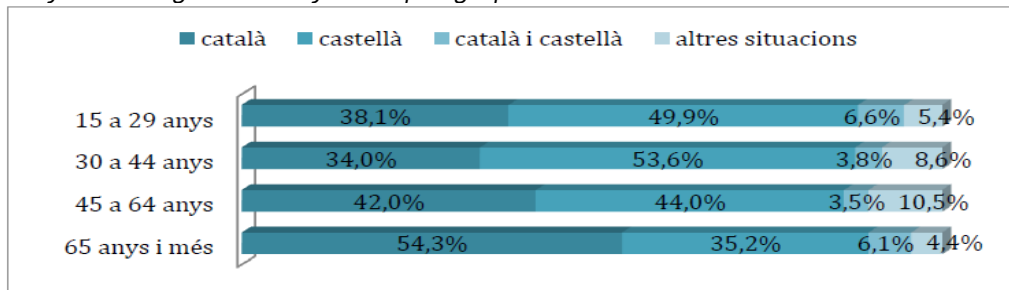
Font: OBJIB, a partir de dades de l'EULIB2014.

Gràfic 4. Llengua habitual per grups d'edat. Illes Balears. 2014.

Font: OBJIB, a partir de dades de l'EULIB2014.

Gràfic 5. Llengua d'identificació per grups d'edat. Illes Balears. 2014.

Font: OBJIB, a partir de dades de l'EULIB2014.

El castellà és la llengua materna o inicial de la meitat dels joves, mentre que el català ho és per a prop del 40 %. A casa del 36,6 % de les persones joves es parlava català quan eren petites, i a casa d'un 6,2 % es parlava castellà i català indistintament. Si se sumen aquestes xifres, es pot afirmar que el 42,8 % dels joves a les Illes Balears han crescut parlant català a casa. També és interessant observar que el català és llengua materna per a un percentatge superior de joves: més de sis punts que per al grup d'edat següent (30 a 44 anys).

Però el grup dels joves de 15 a 29 anys, comparat amb els adults més joves (de 30 a 44 anys), presenta un percentatge més alt no només de catalanolingües inicials (36,6 % vs. 29,9 %), sinó també habituals (34,5 % vs. 29,9 %) i d'identificació (38,1 % vs. 34 %), com s'observa en els gràfics 4 i 5, respectivament.

Una altra dada interessant, com recull el document elaborat per GRESIB *Usos lingüístics i consum cultural en català dels joves de les Illes Balears*, és que, prenent com a punt de referència l'ES2004, s'observa que en deu anys el català augmenta entre els joves de 15 a 29 anys com a llengua inicial (2,4 punts percentuals), com a llengua d'identificació (1,6 punts percentuals) i també com a llengua habitual (2,0 punts) (GRESIB 2018, 9).

Pel que fa a la llengua d'identitat, el gràfic 5 mostra que el 38 % del jovent considera que el català és la seva llengua, mentre que pel 50 % ho és el castellà i per al 6,6 % ho són ambdues. Com ja hem dit, respecte a l'ES2004 s'ha incrementat en 1,6 punts la consideració del català com a llengua pròpia entre el jovent; aquesta consideració també és superior en quatre punts al grup d'adults joves d'entre 30 i 44 anys.

La relació entre la llengua inicial i la llengua d'identificació és un indicador de la vitalitat lingüística, com assenyala el *IX Informe sobre la situació de la llengua catalana (2015)* de la Xarxa CRUSCAT-IEC. En aquest sentit, és interessant fer palès que mentre el català és llengua primera per al 36,6 % del jovent, és considerada llengua d'identificació per al 38,1 %. Aquesta diferència a favor de la consideració del català com a llengua d'identitat per part de no catalanoparlants inicials, encara és més accentuada en els grups d'edat de 30 a 44 anys i de 45 a 64 anys.

Pel que fa a l'ús de la llengua a la llar, d'acord amb les dades facilitades pel GRESIB, el català és utilitzat de manera prioritària pel 35,5 % dels joves entre 15 i 24 anys i pel 30,1 % dels que tenen entre 25 i 34 anys, franja en què es troba el percentatge més alt de població immigrada, com s'observa en la taula 3.

Taula 3. Persones immigrades per zona de procedència i grup d'edat. 2016.

Totes les edats	ILLES BALEARS			Estranger
	Total procedència	Illes Balears	Una altra CA	
Totes les edats	71.424	27.399	24.393	19.632
0-4	4.233	1.920	1.086	1.227
5-9	3.152	1.411	867	874
10-14	2.765	1.278	689	798
15-19	3.383	1.252	928	1.203
20-24	6.834	1.687	2.634	2.513
25-29	10.174	2.943	4.391	2.840
30-34	9.952	3.736	3.847	2.369
35-39	8.454	3.502	3.034	1.918
40-44	6.558	2.716	2.264	1.578
45-49	4.619	1.887	1.531	1.201
50-54	3.519	1.457	1.143	919
55-59	2.420	1.003	710	707
60-64	1.619	709	380	530
65-69	1.340	605	301	434
70-74	851	410	186	255
75-79	523	246	129	148
80-84	473	263	132	78
85 o més	555	374	141	40

Font: OBJIB, a partir de dades de l'IBESTAT.

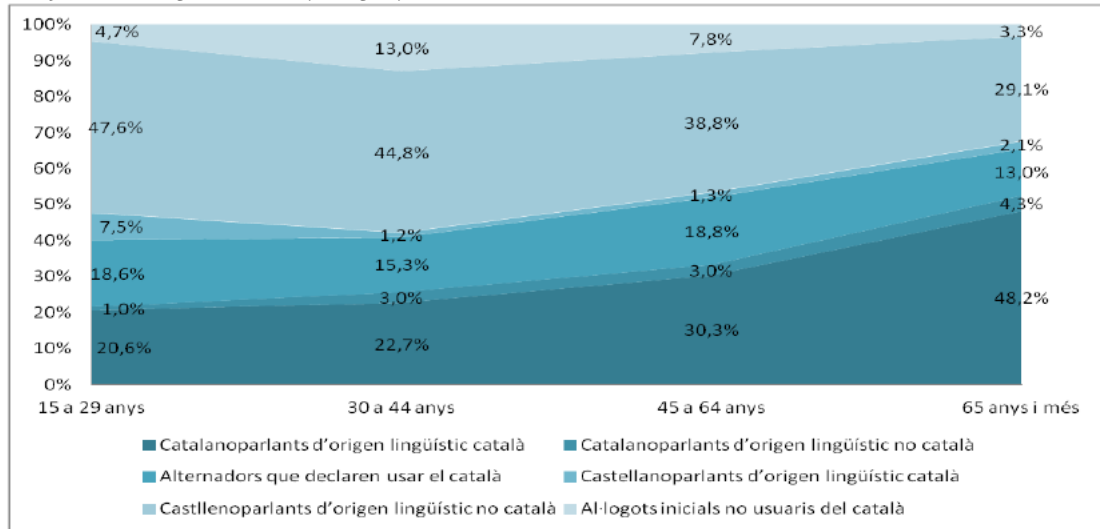
A banda del 35,5 % dels joves entre 15 i 24 anys que parla català de manera prioritària a casa, el 8,6 % diu que parla indistintament català i castellà a casa, el 49,9 % parla castellà, i el 5,9 % diu que parla altres llengües o combinacions de diverses llengües.

En relació amb el perfil sociolingüístic, observant quina és la llengua materna de la persona i quina declara que és la llengua que sempre o predominantment usa en diferents àmbits analitzats, es poden diferenciar els següents perfils:

- Catalanoparlants predominants d'origen lingüístic català.
- Catalanoparlants predominants d'origen lingüístic no català.
- Alternadors o persones que, sigui quina sigui la seva llengua primera, declaren usar el català.
- Castellanoparlants predominants d'origen lingüístic català.
- Castellanoparlants predominants d'origen lingüístic no català.
- Parlants inicials de llengües diferents del català i del castellà, no usuaris del català.

El gràfic 6 mostra com un 40,2 % de persones joves, de fins a 29 anys, usen el català; d'elles, el 21,6 % viu predominantment en català —l'1 % de les quals és d'origen lingüístic no català—, i un 18,6 % alternadores, és a dir que declaren usar el català independentment de quina ha estat la seva llengua materna. D'altra banda, la generació jove és el grup que presenta més castellanoparlants: s'hi declaren el 55,1 % del jovent (el 47,6 % és d'origen lingüístic castellà i el 7,5 % és d'origen lingüístic català).

Gràfic 6. Llengua inicial per grups d'edat. Illes Balears. 2014.

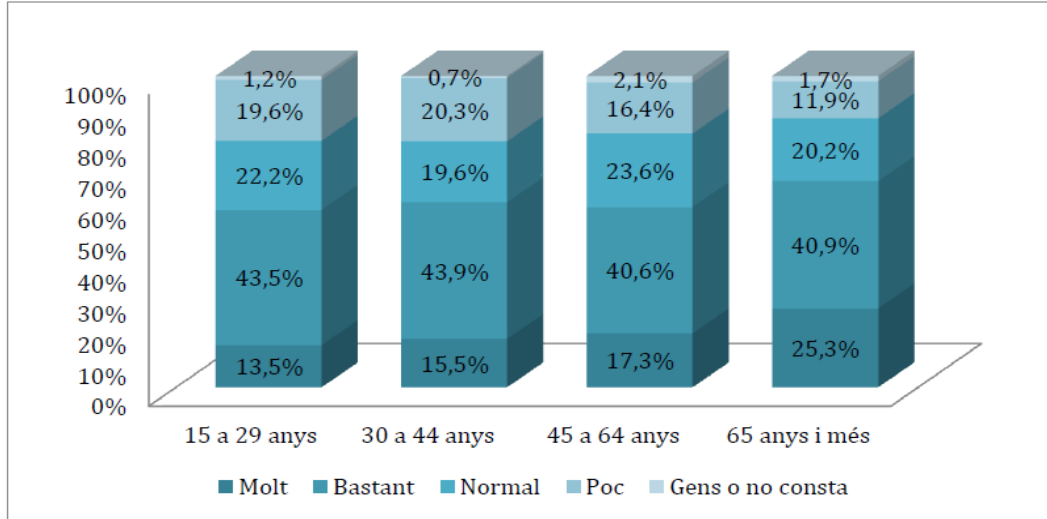
Font: OBJIB, a partir de dades de l'EULIB2014.

Pel que fa a la freqüència en què les persones que parlen català enceten converses en català, les dades assenyalen que ho fa el 55,2 % dels joves (20 % sempre i 35,2 % molt sovint), el 30,4 % ho fa poques vegades i només el 14 % assenjala que no ho fa mai. Si es compara amb la resta de grups d'edat, s'observa que els més joves són els que tendeixen menys a iniciar sempre les converses en català, i augmenten els que ho fan molt sovint i els que ho fan poques vegades (GRESIB 2018, 12).

D'altra banda, davant una resposta en castellà a una interpel·lació en català, els joves són els que mantenen en un percentatge més alt l'ús del català, però només representen el 16,5 %, mentre que passen al castellà el 65,8 % del jovent. En canvi, 7 de cada 10 joves canvia al català quan ha iniciat una conversa en castellà però l'altra persona li respon en català. Aquestes dades ens segueixen indicant que el coneixement del català entre la població jove és alt i que en fan ús si la persona interlocutora ho propicia.

Com mostra el gràfic 7, el jovent és el grup d'edat que té una menor percepció d'ús del català, tot i que el 57 % (13,5 % + 43,5 %) considera que s'empra molt o bastant.

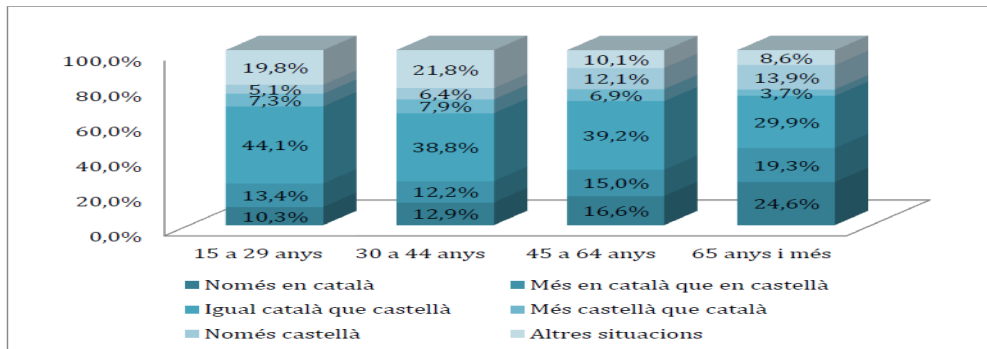
Gràfic 7. Percepció de l'ús actual del català per edat. 2014.

Font: OBJIB, a partir de dades de l'EULIB2014.

El desig de parlar català o més en català que en castellà també s'incrementa amb l'edat. S'observa (gràfic 8) com és el jovent el grup que més desitja parlar per igual català que castellà, i només el 12,4 % dels joves desitja expressar-se en castellà (5,1 % exclusivament i 7,3 % més en castellà que en català).

Gràfic 8. Llengua o llengües que els agradaria emprar en el futur segons el grup d'edat. 2014.

Font: OBJIB, a partir de dades de l'EULIB2014.

Per acabar amb la revisió de les dades més significatives que ofereix l'EULIB2014 referides als joves que resideixen a les Illes Balears, s'ha de comentar que 1 de cada 2 joves enquestats (51,7 %) assumeix la denominació unitària de la llengua, *català*; aquest és un percentatge molt superior que a la resta d'edats, en què la preferència per la denominació localista s'incrementa amb l'edat de les persones. La denominació unitària de *català* és assumida pel 89,5 % del grup d'edat de 15 a 29 anys; pel 34,1 % de les persones d'entre 30 i 44 anys; pel 27,9 % d'entre 45 i 64 anys i pel 14,5 % de més de 65 anys.

En relació amb el consum cultural dels joves, es disposa dels estudis *Baròmetre de la cultura 2010* i *El consum cultural a les Illes Balears. Informe de resultats 2016*, les dades

més significatives dels quals, com ja s'ha comentat, han estat recollides pel GRESIB en el document *Usos lingüístics i consum cultural en català dels joves de les Illes Balears*.

L'estudi *Baròmetre de la cultura 2010*, impulsat per la Fundació Audiències de la Comunicació i Cultura, mesura i analitza l'audiència dels mitjans de comunicació i el consum cultural en els territoris de parla catalana de la població major de 14 anys, i ofereix els resultats per grups d'edat de 14 a 19 anys; de 20 a 24, de 25 a 34, de 35 a 44, de 45 a 54, de 55 a 64 i de 65 i més anys. Per tant, en aquest cas, cal tenir en compte que la mostra de les persones joves queda emmarcada en les tres primeres agrupacions: dels 14 als 34 anys.

Per la seva banda, l'informe final de resultats de l'estudi *El consum cultural a les Illes Balears. Informe de resultats 2016*, encarregat per la Direcció General de Cultura del Govern de les Illes Balears a l'empresa Consultores de Políticas Comunitarias, estableix només tres grups d'edat: fins a 34 anys, de 35 a 54 i de 55 anys o més. Per comparar dades amb el *Baròmetre de la cultura 2010*, cal fixar-se en els tres primers grups d'edat d'aquest.

El *Baròmetre* ofereix dades relatives a la utilització de llengües a Internet, al darrer videojoc, al darrer espectacle vist, concert al qual s'ha assistit, música escoltada, la darrera pel·lícula vista al cinema i del darrer llibre llegit, informacions totes molt interessants per a l'encàrrec de la Ponència.

Ara bé, cal tenir en compte que les dades tractades en el resum elaborat pel GRESIB fan referència al consum de les persones, que se situa a l'àmbit de la demanda; cal, per tant, tenir present que la indústria cultural és un negoci que es regula per l'oferta i la demanda i que no sempre l'oferta satisfà la demanda i alhora la demanda, sovint, s'ajusta o es conforma amb l'oferta existent.

El document elaborat pel GRESIB per a la Ponència Sectorial de Joventut assenyala que per al *Baròmetre de la Cultura 2010* es dugueren a terme 2.335 enquestes a les Illes Balears, de les quals 315 varen ser a joves d'entre 14 i 24 anys. D'aquests 315 joves, 118 havien utilitzat Internet en els darrers 30 dies, ús que fou en castellà per al 83,7 % d'ells, en català per al 9,9 %, en anglès per al 3,6 % i en altres llengües per al 2,4 %.

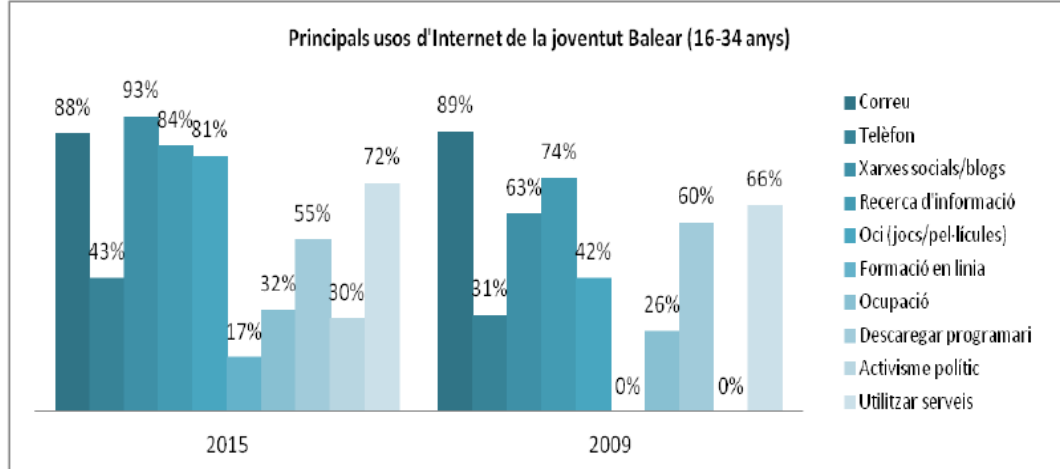
Cal dir que el sector de les tecnologies de la informació i la comunicació és molt dinàmic, amb una accelerada evolució. Un exemple d'aquesta evolució es reflecteix a continuació en el gràfic 9, on es pot observar com han canviat els principals usos d'Internet en sis anys, de 2009 a 2015.

L'any 2009 els joves no utilitzaven Internet per fer formació en línia, ni per a activitats d'activisme polític, activitats que sí que apareixen el 2015. L'any 2015 el 81 % del jovent, el doble que al 2009 (42 %), usa Internet per a activitats d'oci, com jugar o mirar pel·lícules.

D'altra banda, l'ús de les xarxes socials ha passat a ser predominant en els darrers tres mesos per a més de 9 de cada 10 joves. Sembla clar que aquests nous usos d'Internet per part del jovent han de marcar les línies de feina de la Ponència a l'hora de proposar estratègies per al

foment de l'ús social del català entre la població jove en àmbits no formals, amb especial atenció a les xarxes socials.

Gràfic 9. Principals usos d'Internet de la joventut balear de 16-34 anys. 2009-2015.

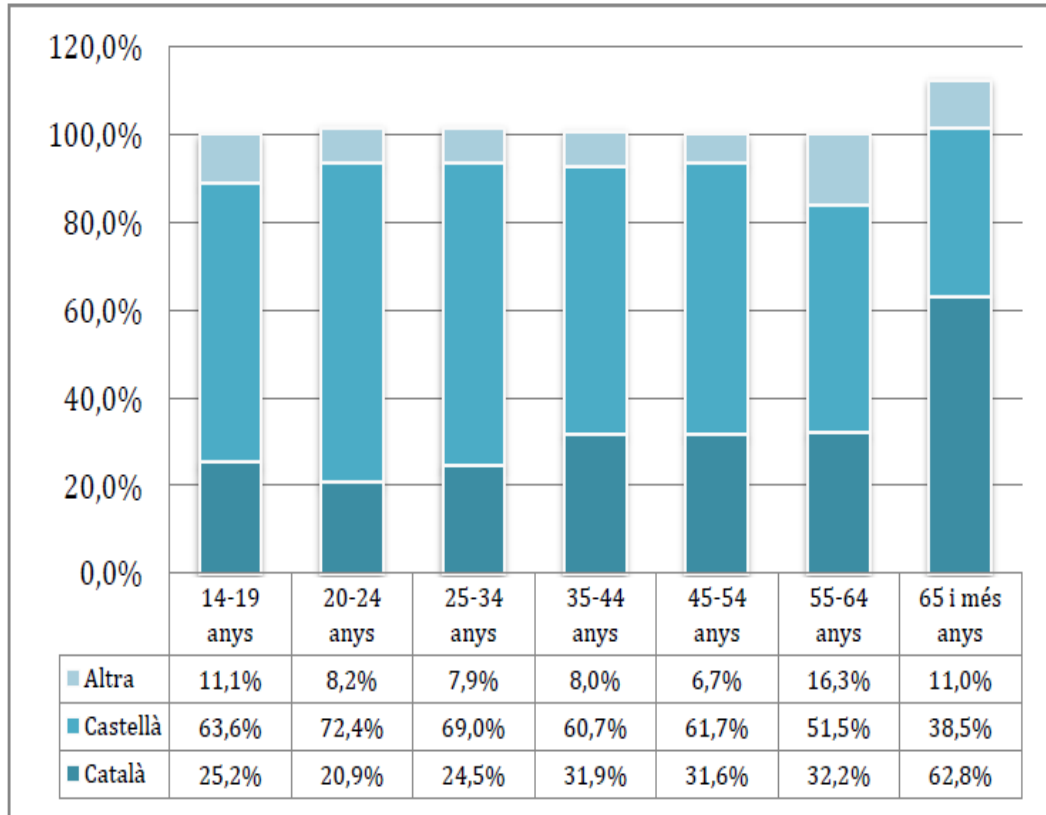
Font: OBJIB, a partir de dades de l'IBESTAT.

Pel que fa a l'àmbit dels videojocs i del cinema, el castellà va ser la llengua del darrer videojoc jugat per a prop del 90 % del jovent, i també la llengua de la darrera pel·lícula vista al cinema (gairebé pel 100 %). Tanmateix s'ha d'indicar que no hi ha oferta significativa de videojocs i de cinema en català. Aquestes dades del *Baròmetre* es tornen a constatar en l'estudi *El consum cultural a les Illes Balears. Informe de resultats 2016*.

Aquest ús, gairebé exclusiu, del castellà en el consum de videojocs i de pel·lícules al cinema contrasta amb les dades de la llengua del darrer espectacle vist (gràfic 10) o de la darrera obra de teatre vista (gràfic 11). En aquests casos s'observa com el català va ser la llengua del darrer espectacle vist pel 25,2 % de joves d'entre 14 i 19 anys, pel 20,9 % d'entre 20 i 24 anys i pel 24,5 % d'entre 25 i 24 anys, d'acord amb el *Baròmetre 2010*.

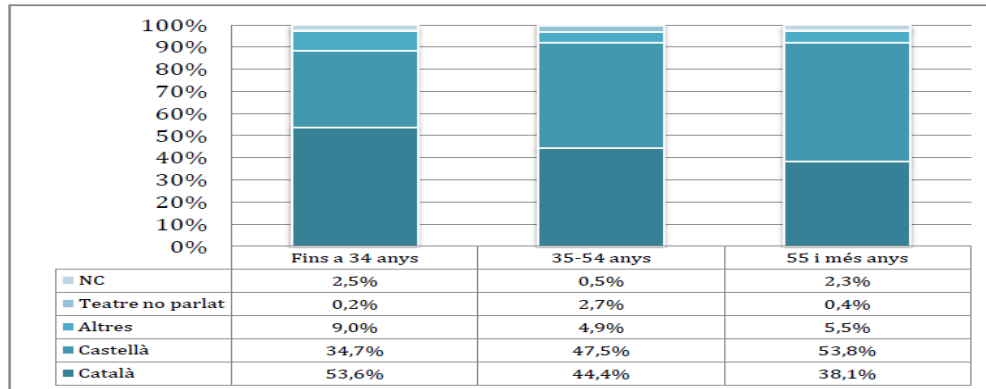
Per la seva banda, l'estudi *El consum cultural a les Illes Balears. Informe de resultats 2016*, ofereix dades de la llengua de la darrera obra de teatre que han vist en el darrer any, la qual va ser el català per al 53,6 % del jovent de fins a 34 anys, el castellà per al 34,7 % i altres llengües per al 9 %.

Gràfic 10. Llengua del darrer espectacle vist.

Font: OBJIB, a partir de dades del Baròmetre de la cultura 2010.

Gràfic 11. Llengua de la darrera obra de teatre que han vist en el darrer any. 2016.

Font: OBJIB, a partir de dades de El consum cultural a les Illes Balears. Informe de resultats 2016.

La comparació de les dades de la llengua d'ús als videojocs o de les pel·lícules vistes al cinema amb les dades de la llengua del darrer espectacle vist o de la darrera obra de teatre a què es va assistir sembla posar de manifest que la llengua en què es produeix el consum cultural té molt a veure amb l'oferta existent. L'oferta de pel·lícules en català al cinema, per exemple, és poc o gens rellevant, així com la seva presència als videojocs que es

comercialitzen. Per contra, sí que existeix oferta d'espectacles en català i, de manera especial, de teatre, fet que en fa possible el consum.

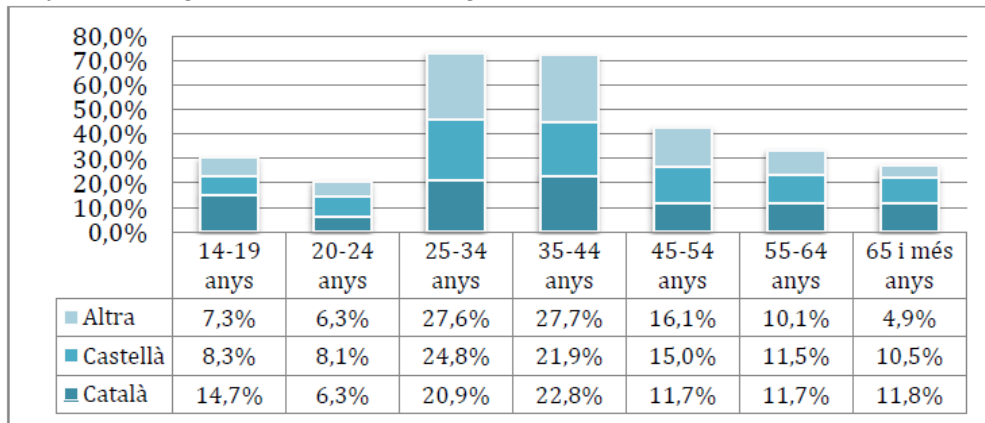
D'acord amb el *Baròmetre*, el català va ser la llengua del darrer concert per a l'11 % de joves de 14 a 24 anys, per al 9,1 % de 20 a 24 anys i per al 7,1 % de 25 a 30 anys. També es constata que per a la majoria de joves de 14 a 19 anys la llengua de la darrera música escoltada és una llengua diferent del català i del castellà (54,4 %). En canvi, per als joves de 20 a 24 anys, continua sent el castellà (60,8 %), igual que per als de 25 a 34 anys (66,4 %).

Pel que fa a la lectura, com recull el resum del GRESIB, d'acord amb el *Baròmetre 2010* (gràfic 12) el català guanya terreny entre els més joves. En els darrers 12 mesos, 3 de cada 20 joves d'entre 14 i 19 anys han llegit un llibre en català, xifra que es redueix a la meitat en el cas dels joves de 20 a 24 anys.

Possiblement l'escolarització té incidència en aquestes dades, ja que els alumnes de secundària i batxillerat tenen una sèrie de lectures obligatòries de llengua catalana i llengua castellana.

Per la seva banda, el 20,9 % del jovent d'entre 25 i 24 anys ha llegit un llibre en català en el darrer any, un 24,8 % ho ha fet en castellà i un 27,6 % ha llegit un llibre en una llengua diferent al castellà i a al català.

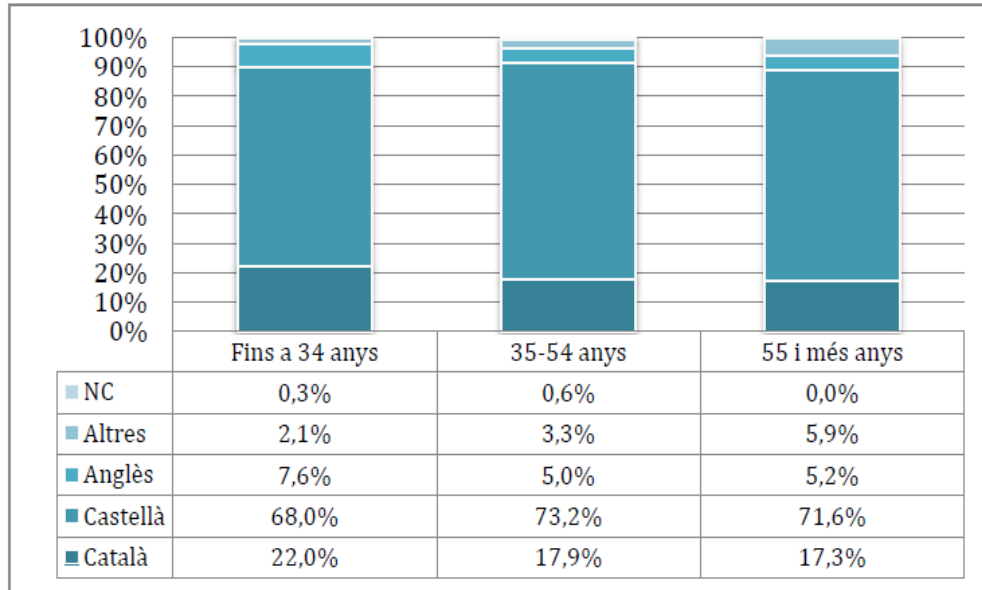
Gràfic 12. Llengua del darrer llibre llegit.

Font: OBJIB, a partir de dades del *Baròmetre de la cultura 2010*.

Novament les dades que ofereix l'informe final de l'estudi *El consum cultural a les Illes Balears. Informe de resultats 2016* (gràfic 13) refermen les dades del *Baròmetre* relatives a la lectura en català: la llengua en què més joves menors de 34 anys han llegit un llibre durant el darrer any és el castellà, el 68 %, en català ho ha fet el 22 % i en anglès el 7,6 %.

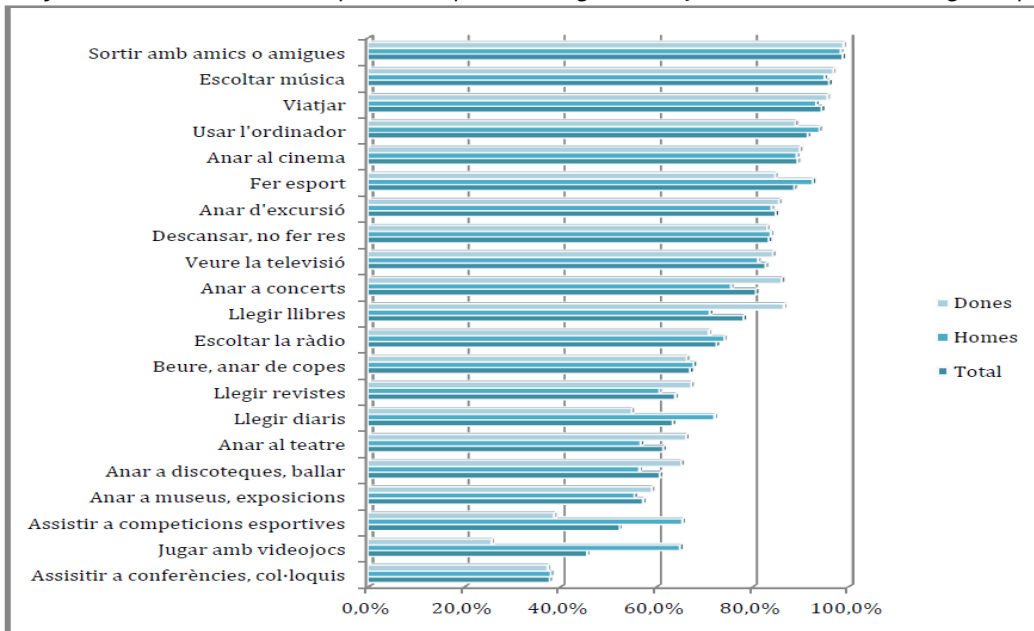
Gràfic 13. Llengua en què estava escrit el darrer llibre que han llegit en el darrer any.

Font: OBJIB, a partir de dades de El consum cultural a les Illes Balears. Informe de resultats 2016.

Les pràctiques d'oci i temps lliure ocupen una part important del temps dels joves i, com s'ha vist, Internet s'ha convertit en un dels principals espais de desenvolupament d'oci per al jovent, però no és l'únic: hi ha altres activitats i pràctiques habituals que es desenvolupen al llarg de tota la setmana. El gràfic 14 recull les experiències d'oci més habituals.

Gràfic 14. Activitats de temps lliure que més agrada al jovent de 15 a 29 anys. Espanya.

Font: OBJIB, a partir de dades de Jóvenes, ocio y consumo cultural (EJI75-2014) de l'Institut de la Juventud de España (INJUVE).

Seguint la classificació que ofereix l'*Informe Juventud en España 2016* pel que fa als gustos i preferències, ordenades de major a menor, les pràctiques d'oci es poden agrupar en quatre grans blocs:

- a) Sortir amb amics, escoltar música, viatjar i usar l'ordinador, és practicat per més del 90 % del jovent.
- b) Anar al cinema, fer esport, anar d'excursió, descansar i no fer res, veure la televisió, anar a concerts, llegir llibres i escoltar la ràdio, interessa entre el 70 % i el 89 % de joves.
- c) Llegir revistes, llegir diaris, anar al teatre, anar a discoteques i ballar, anar a museus i exposicions, assistir a competicions esportives, és atractiu per entre el 50 % i el 69 % dels joves.
- d) Jugar amb videojocs i assistir a conferències i col·loquis agrada a menys de la meitat del jovent entrevistat.

Al llarg d'aquest apartat del document de la Ponència Sectorial de Joventut, s'ha vist l'ús que els joves fan del català en un bon nombre d'activitats d'oci que són de la seva preferència: ús d'Internet, escoltar música, llegir llibres, anar al cinema, etc., però no s'han abordat altres activitats de temps lliure que també ocupen part del temps de bona part del jovent, com per exemple fer esport o anar d'excursió. En aquest sentit, tot i que no es disposen de dades que permetin analitzar l'ús que els joves fan del català mentre desenvolupen aquestes activitats, també sembla adient proposar estratègies per fomentar-ne l'ús.

2.1. Conclusions

1. El 97,2 % dels joves illencs entenen el català, i són el grup que més el sap parlar (un 89 %), el sap llegir (un 91,7 %) i el sap escriure (un 83,9 %); és a dir, gairebé tots els joves de les Illes Balears tenen coneixements de català i són competents en les quatre habilitats: entendre, parlar, llegir i escriure.
2. Amb les dades disponibles, sembla que es pot afirmar que l'escolarització en català es converteix en mecanisme d'igualtat d'oportunitats i de cohesió social, ja que fa competent el jovent en les habilitats que comporta el coneixement d'una llengua, en aquest cas de les dues llengües oficials de les Illes Balears.
3. Els joves que parlen català, en relació amb la resta de grups d'edat, són els que inicien amb menys freqüència les converses en aquesta llengua (1 de cada 2 catalanoparlants), tot i ser precisament el jovent el grup de població amb un percentatge més alt d'individus que hi saben parlar i que un 97,2 % afirmen que l'entenen.
4. 7 de cada 10 joves canvia al català quan ha iniciat una conversa en castellà però l'altra persona li respon en català. Aquesta dada segueixen indicant que el coneixement del català entre la població jove és alt i que en fan ús si la persona interlocutora ho propicia.

5. Els estudis mostren que el coneixement de la llengua catalana no en garanteix l'ús. Si és clar que no es pot usar una llengua que no es coneix, també queda clar que el coneixement no garanteix l'ús i, per tant, si aquest es vol estimular, cal cercar estratègies i posar en marxa iniciatives en aquest sentit.
6. És fonamental potenciar els estudis i les investigacions en l'àmbit sociolingüístic, tant quantitativus com qualitativus. Els estudis quantitativus permeten fer una fotografia de la realitat, però caldria fer també estudis qualitativus que ajudin a comprendre qüestions com, per exemple, per què un 7,5 % de joves d'origen lingüístic català fa un ús predominant del castellà.
7. La llengua en què es produeix el consum cultural té molt a veure amb l'oferta existent. L'oferta de pel·lícules i videojocs en català, per exemple, és poc o gens rellevant. Per contra, sí que existeix oferta d'espectacles en català, i de manera especial de teatre, fet que en fa possible consumir-ne.
8. L'any 2015 el 81 % del jovent —el doble que el 2009 (42 %)— usa Internet per a activitats d'oci, com jugar o mirar pel·lícules. D'altra banda, l'ús de les xarxes socials ha passat a ser l'activitat predominant en els darrers tres mesos per a més de 9 de cada 10 joves.
9. Els usos actuals d'Internet per part del jovent marquen les línies de feina de la Ponència a l'hora de proposar estratègies per al foment de l'ús social del català entre la població jove en àmbits no formals, amb especial atenció a les xarxes socials.

3. Factors que cal tenir en compte en el disseny de propostes per al foment de l'ús social de la llengua catalana entre els joves

Per aconseguir la plena normalització d'una llengua la transmissió intergeneracional és un element indispensable. És per aquest motiu que els joves són una baula decisiva en el procés, perquè es converteixen en la corretja de transmissió que assegurarà la pervivència de la llengua.

3.1. *El nostre territori, un espai lingüísticament divers*

Si després de trenta anys de normalització la llengua catalana no ha experimentat el creixement que s'esperava ha estat, entre altres motius, per mor dels canvis que aquests darrers anys han afectat la societat balear.

Segons les dades que proporciona el padró d'habitants de 2017, les Illes Balears tenen una població d'1.115.999 habitants, xifra que ha suposat un creixement d'un 57 % respecte de la xifra de població de l'any 1991. La principal causa d'aquest augment poblacional són els fluxos migratoris procedents de l'estranger.

Des del punt de vista del model econòmic, hi ha hagut una progressiva especialització en l'activitat turística; prova d'això és que cada any visiten les Illes Balears devers 14 milions de turistes. Aquestes dues circumstàncies converteixen a la força el territori balear en un espai lingüísticament divers.

3.2. *Canvis en les relacions comunicatives*

La irrupció d'un nou fenomen ha contribuït a modificar la manera de relacionar-se dels joves: les tecnologies de la informació i de la comunicació.

Segons dades de 2015, el 81 % del jovent usa Internet per a activitats d'oci i, entre aquestes activitats, les xarxes socials en són l'ús predominant. La Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística, no preveia aquest nou fenomen; per tant, és evident que s'hauran d'articular mesures que incideixin en l'ús de les xarxes socials.

A les xarxes socials, els joves poden interactuar sovint amb persones que es troben físicament llunyanes i que, per tant, poden ser de fora de l'àmbit lingüístic català, la qual cosa afavoreix l'ús de llengües com l'anglès o l'espanyol, fins i tot en casos en què la majoria de seguidors són catalanoparlants. A més, es manté l'actitud de no adreçar-se als desconeguts en català.

Tot això fa que, en molts de casos, l'ús del català a les xarxes socials sigui més baix que en les relacions cara a cara. La possibilitat que l'ús del català sigui poc significatiu en un espai tan important en el temps d'oci dels joves és preocupant, perquè podria repercutir en un retrocés semblant al que s'ha produït en altres àmbits.

L'ús extensiu que els joves fan de les xarxes socials influeix també sobre els seus models lingüístics: els adults de l'entorn proper dels joves (pares, professors, etc.) sovint tenen una activitat escassa o nul·la a les xarxes socials, o fan servir xarxes diferents (per exemple, els

pares fan servir Facebook i els fills Instagram), per la qual cosa el seu impacte com a model lingüístic és més baix que en generacions anteriors.

En canvi, l'impacte a les xarxes socials dels mateixos joves com a model lingüístic per a altres joves pot tenir un abast molt més gran que per interacció directa («en la vida real»), perquè alguns joves poden arribar a tenir una gran quantitat de seguidors (milers) i les contribucions de més èxit poden ser compartides de manera viral.

3.3. Hàbits lingüístics en relació amb la llengua catalana

Segons les dades que s'han exposat en el punt 2, el grau de coneixement de la llengua catalana per part dels joves de les Illes Balears és més que satisfactori pel que fa a les quatre habilitats (entendre, parlar, llegir i escriure), i la prova és que només respecte del grau de comprensió oral hi ha un 97,2 % de joves que entenen el català.

Trenta anys d'escolarització en català han estat sens dubte decisius per aconseguir aquestes xifres; ara bé, les mateixes enquestes també revelen que el coneixement de la llengua no garanteix que aquesta s'usi al carrer. De fet, en relació amb els hàbits lingüístics, s'observa que, com més joves són els parlants, menys tendeixen a iniciar converses en català amb desconeguts.

De tot això es dedueix que, mentre la presència de la llengua catalana en l'entorn escolar es manté viva, minva substancialment en altres situacions comunicatives a causa dels hàbits lingüístics, tant per part dels que la tenen com a inicial o habitual, com per part dels que la coneixen però no l'usen habitualment.

3.4. El català, una llengua institucionalitzada

Com a conseqüència de trenta anys d'aplicació de la Llei de normalització lingüística, la llengua va passar de tenir un paper marginal durant el franquisme a ser la protagonista dins l'escola i a tenir presència en l'àmbit institucional i administratiu. Aquest fet ha generat la percepció que és una llengua molt institucionalitzada; és a dir, associada als àmbits formals.

Aquesta percepció pot tenir aspectes positius, perquè es potencia la idea que l'adquisició de la llengua pot generar la possibilitat d'ascendir socialment; però també s'ha vist que en certs col·lectius pot percebre's com una llengua imposada, i això crea un cert distanciament.

3.5. Rellevància dels moments de canvi

Tal com revela l'*Enquesta d'usos lingüístics 2014*, la presència de la llengua catalana minva especialment en els moments de lleure, quan el parlant es troba lluny de l'aixopluc de l'escola. És per aquest motiu que, si es vol augmentar la seva presència social, és important incidir també fora de l'entorn escolar i molt especialment en les situacions de canvi o muda lingüística.

S'entenen per *situacions de canvi o muda lingüística* les que fan referència al pas de l'escola al centre de secundària, de l'institut a la facultat o a l'àmbit laboral, però també la que es genera en el moment de tria de la llengua per a la comunicació amb els fills.

S'ha observat que aquestes situacions són decisives, perquè els parlants es troben en un acte comunicatiu de característiques particulars respecte als que es generaven dins l'escola: establir comunicació amb desconeguts.

En aquest context de desprotecció és quan entren en joc molts de factors que són els que fan decantar el parlant més aviat per la renúncia envers la seva llengua pròpia o habitual, com demostren els estudis.

Els canvis d'espai (d'una escola a un centre de secundària, d'un centre de secundària a un lloc de treball, etc.) aboquen els parlants al repte d'iniciar converses en un moment d'importància cabdal per a la llengua, perquè la seva tria determinarà en quina es desenvoluparan les converses del futur.

4. Propostes de promoció i formació. Línies generals

4.1. Cap a un nou relat

D'ençà de l'aprovació de l'Estatut d'autonomia, la societat balear ha experimentat molts de canvis; per això, si es vol impulsar l'ús de la llengua catalana, també s'haurien d'invertir esforços en la construcció d'un nou relat.

Per als ciutadans de la dècada dels anys setanta i vuitanta del segle passat, el retorn a un govern democràtic implicava la recuperació de les llibertats i la reivindicació d'un seguit de valors com la cultura i la llengua pròpies, que fins llavors havien estat proscrietes. Durant els anys noranta, associat a l'entrada en vigor de la Llei de normalització lingüística, la llengua va ser percebuda com un motor necessari per a l'ascensió social. Tant en un cas com en l'altre va anar associada a un discurs positiu i engrescador i es va convertir en un símbol de canvi positiu i de progrés. L'entrada en el nou mil·lenni hauria d'anar de la mà d'un discurs nou.

Per començar, és important que sigui innovador i que eviti en tot moment fer lectures restrictives d'allò que es considera *cultura catalana*. Cal aprofitar la diversitat lingüística i cultural del nostre territori modernitzant i actualitzant continguts al ritme que ho fan les altres cultures amb les quals la catalana està en contacte. S'ha d'aprofitar l'essència d'allò que la caracteritza però, al mateix temps, ha d'incorporar i combinar elements nous. En tot cas, s'ha d'evitar deslegitimar la hibridació cultural, és a dir, desculpabilitzar la integració d'elements forans.

A més, hauria de comptar amb el màxim consens possible; per aquest motiu, s'hauria d'arribar a l'acord, explícit o tàcit però sobretot durador, de despolititzar la llengua i la cultura catalanes amb la intenció de desvincular-la de connotacions ideològiques.

Vincular la llengua a una determinada ideologia o a una manera d'entendre la vida pot arribar a afectar negativament els hàbits lingüístics dels parlants. En certs contextos, atribuir l'abandonament a la falta de consciència lingüística dels parlants és simplificar la realitat o, si més no, falsejar-la. I, si el parlant és un adolescent, les possibilitats de renúncia augmenten —com mostren les enquestes—, ja que, per edat, es troba en uns moments decisius en la construcció del propi jo, en què el concepte que puguin tenir els altres sobre ell té molt de pes.

Per això, alliberar la llengua, en la mesura del que sigui possible, de qualsevol càrrega ideològica pot ser decisiu per tal de fidelitzar els parlants. L'objectiu hauria de ser convertir-la en una eina bàsica de la cohesió social, tant intergeneracional com entre les diferents cultures presents a les Illes Balears.

En definitiva, d'allò que es tracta és de revertir el relat sobre la percepció lingüística dels joves a favor del català, perquè sigui vist com una llengua innovadora, de cohesió, desideologitzada i integradora.

4.2. Propostes de promoció

En un espai geogràfic tan divers culturalment com el de les Illes Balears, és responsabilitat dels governs territorials educar els ciutadans per poder garantir la convivència i el respecte mutu, especialment cap a la llengua pròpia del territori.

Per aquest motiu, el nou discurs hauria d'orientar els parlants en l'adquisició d'una nova educació lingüística amb tres objectius molt clars: trencar els prejudicis lingüístics adquirits durant el passat, percebre la diversitat com un enriquiment i no com un problema, i impulsar el respecte pels drets lingüístics dels parlants de la llengua del territori. Invertir recursos en educació lingüística significarà prevenir i evitar conflictes.

En línies generals, es podria organitzar una campanya de sensibilització de difusió convencional (és a dir, a través de premsa, ràdio, cartells al carrer, etc.) destinada a fomentar l'actitud de respecte lingüístic pels drets dels catalanoparlants com a integrants d'un territori en què la seva és alhora pròpia i oficial. Aquesta campanya es podria combinar amb tallers de sensibilització lingüística a les xarxes socials. I, en segon lloc, una campanya per erradicar prejudicis lingüístics com ara que hi ha llengües inferiors i superiors o llengües més aptes que altres per a la comunicació entre iguals. Pel que fa en aquest segon aspecte, s'hauria de combatre el prejudici de pensar que el desconegut amb el qual es pretén iniciar una conversa no entendrà el català.

4.3. Propostes de formació

Com és lògic, els joves nascuts en aquest nou mil·lenni no han viscut ni participat dels mateixos fets que les generacions del segle XX. Si bé és ver que la llengua catalana ha augmentat progressivament la seva presència en certs àmbits, és evident que encara no gaudeix de normalitat plena. Cal mostrar als joves que la situació actual no correspon a la d'una llengua plenament normalitzada. Per aquest motiu, abans de començar a promoure qualsevol activitat en català, des de la Direcció General de Política Lingüística i l'Institut d'Estudis Balearics amb el suport de la Direcció General d'Esports i Joventut i de l'Institut Balear de la Joventut es podrien organitzar tallers de formació amb la intenció de sensibilitzar-los en la necessitat de revitalitzar la llengua catalana. Hi hauria d'haver tallers de dos tipus:

- Tallers orientats als responsables d'organitzar activitats per a joves o que hi estan en contacte en el seu desenvolupament, amb l'objectiu de transmetre un relat actualitzat de la llengua.

La intenció d'aquests tallers és que els participants prenguin consciència de la necessitat d'impulsar l'ús del català i, d'altra banda, puguin contribuir a desmuntar estereotips com, per exemple, que la majoria social no l'entén o que és una llengua imposada. És necessari fer-los reflexionar sobre el motiu pel qual certs col·lectius qüestionen la promoció i la difusió de l'ús de la llengua catalana i no ho fan, en canvi, quan es tracta d'altres qüestions que també s'impulsen des de les institucions, com poden ser el foment del reciclatge dels residus, l'educació vial, la prevenció de les drogues, etc.

Pel que fa als hàbits, s'hauria d'intentar educar els qui tenen el català com a llengua inicial en el costum d'iniciar converses en català amb desconeguts i apel·lar a la seva autoconsciència. Pel que fa als parlants que no tenen el català com a llengua pròpia o com a llengua habitual, s'haurien d'organitzar activitats de lleure amb la voluntat de reforçar la seva fluïdesa lingüística i la seva seguretat.

- Tallers presencials orientats als joves amb la finalitat que aprenguin a valorar la llengua i vencin prejudicis lingüístics i estereotips i sobretot perquè millorin o assoleixin hàbits com, per exemple, el d'iniciar converses amb desconeguts en català o el de mantenir-se en català si el seu interlocutor no mostra problemes importants de comprensió.

4.4. Concreció de les propostes en matèria de formació i promoció

PROPOSTA 1

Despolititzar la llengua i la cultura catalanes amb la intenció de desvincular-la de connotacions ideològiques.

PROPOSTA 2

Organitzar una campanya de sensibilització de difusió convencional (premsa, ràdio, cartells al carrer, etc.) destinada a fomentar l'actitud de respecte lingüístic pels drets dels catalanoparlants com a integrants d'un territori en què la llengua catalana és alhora pròpia i oficial.

PROPOSTA 3

Organitzar una campanya per erradicar prejudicis lingüístics.

PROPOSTA 4

Organitzar tallers de formació des de les administracions públiques amb la intenció de sensibilitzar els joves sobre la necessitat de revitalitzar l'ús de la llengua catalana.

PROPOSTA 5

Organitzar tallers per als responsables de preparar activitats per a joves o que estan en contacte amb els joves en el desenvolupament de les activitats, amb l'objectiu de transmetre un relat actualitzat de la llengua.

PROPOSTA 6

Organitzar tallers per vèncer els prejudicis lingüístics i els estereotips respecte de la llengua catalana.

5. Propostes d'actuació en el lleure i l'oferta cultural

5.1. En relació amb els videojocs

Els videojocs representen una part important del temps de lleure del jovent. Segons l'*Anuario de 2017* de l'Asociación Española de Videojuegos, juguen a videojocs un 65 % dels joves que tenen entre 15 i 24 anys i un 55 % dels joves entre 25 i 34 anys. A més, el temps que es dedica a jugar a videojocs és considerable: 6,6 h setmanals com a mitjana, l'equivalent al temps necessari per veure entre 3 i 4 llargmetratges.

Tot i així, segons el *Baròmetre de la Cultura 2010*, el consum de videojocs en català és molt baix: només entre un 10 % i un 12 % (segons la franja d'edat) va respondre que el darrer videojoc al qual havien jugat estava en català.

A més del temps invertit directament a jugar, l'impacte cultural dels videojocs en el jovent té una altra dimensió: molts de joves no només hi juguen, sinó que també consumeixen els vídeos sobre videojocs creats per altres jugadors i alguns fins i tot produeixen els seus propis vídeos.

Per tot això, en el procés de normalització de l'ús del català en el sector dels videojocs, els joves no haurien de ser considerats només per la seva condició de consumidors potencials, sinó també com a productors.

En aquest sentit, es proposen diverses accions:

— Fomentar la traducció de videojocs al català i articular les actuacions en tres eixos principals:

1. Difondre els videojocs en català ja existents, ja sigui per Internet (per exemple, a les pàgines del Govern de les Illes Balears, de la Direcció General de Política Lingüística, de l'Institut Balear de la Joventut o en una pàgina de nova creació que es pugui promocionar de manera independent) o en els mitjans de comunicació.
2. Fer que la disponibilitat de la llengua catalana sigui un requisit en, com a mínim, una part important de les subvencions concedides a empreses que es dediquin a la creació de videojocs.
3. Posar-se en contacte amb grans empreses creadores de videojocs per impulsar la traducció al català de les seves plataformes (per exemple, la interfície de la consola o la botiga en línia) i dels videojocs de més èxit.

Les mesures d'aquest apartat s'haurien de coordinar amb la Generalitat de Catalunya i la Generalitat Valenciana, amb la finalitat de reduir costos de les parts implicades, perquè afecten tots els territoris de parla catalana i seria més atractiu per a fabricants i productors.

— Fomentar l'aparició de *youtubers* que tinguin el canal totalment o parcialment en català. Des del Govern de les Illes Balears, des dels consells insulars o des dels ajuntaments se'ls pot incentivar per generar o crear continguts, però també se'ls pot animar a participar de

manera lúdica, mitjançant l'organització d'actes o de premis en el context del programa de festes del poble o de la ciutat, per exemple, en tornejos presencials; també es pot donar difusió al contingut que produeixin en català.

- Tenint en compte que a les Illes Balears ja existeixen algunes empreses dedicades a la creació de videojocs i que aquest mercat és molt actiu en altres punts dels territoris de parla catalana, seria interessant que des de les institucions públiques s'oferissin tallers amb eines de programació senzilles (tipus *scratch*) a casals o centres culturals per fomentar que els joves interessats en el dibuix i en la creació audiovisual coneguin l'elaboració de videojocs en català com una sortida professional possible.

5.2. En relació amb la música

La música és un dels més grans aglutinadors de les persones joves, segons explica Marta Ortoneda (2012) mitjançant una citació d'Enrique Gil Calvo: «La música és una estratègia que serveix per marcar el territori, i que defineix les fronteres relacionals i col·lectives que protegeixen i asseguren la pròpia identitat personal. La música requereix doncs un treball simbòlic important on imbricar i negociar l'especificitat individual i els atributs i significats socials i compartits».

5.3. En relació amb el cinema

El cinema ha estat un dels grans espectacles per a diverses generacions; tanmateix, en l'actualitat, el consum de cinema per part dels joves —entès en el sentit tradicional— ha variat notablement perquè molts de joves miren cinema a través d'Internet.

Això no obstant, és convenient elaborar un banc de dades de pel·lícules en català en els diversos canals i plataformes en línia i, en segon lloc, donar a conèixer aquests censos a través de les pàgines web del Govern de les Illes Balears, de la Direcció General de Política Lingüística o en un portal de nova creació —els portals Filmin.cat i Seriesencatalà.tv en són un bon exemple—, i es podria implementar amb acords amb la televisió autonòmica o amb el fons de Televisió de Mallorca.

5.4 En relació amb les arts escèniques

Les arts escèniques són un dels pocs àmbits de la cultura on encara el català manté una situació de més vitalitat. Les línies que, a poc a poc, tendeixen cap a l'ús del castellà són gèneres molt específics com el musical o la comèdia en viu (*stand-up comedy*); per tant, seria convenient promocionar aquests nous gèneres en català mitjançant la convocatòria de concursos.

D'altra banda, és important i certament valuós que les programacions dels teatres públics prioritzin la producció en català, tant la de les Illes Balears com la que prové de fora.

5.5. En relació amb la literatura

Hi ha aplicacions de literatura digital, com Wattpad, molt populars entre els adolescents, en què la presència del català és escassa; per aquest motiu, es proposa l'organització de concursos o premis de literatura digital en català.

Igualment, hi ha molt pocs *bibliotubers* (*booktubers*) en català. Aquesta proposta es pot implementar fàcilment des dels centres educatius, mitjançant l'organització de concursos d'àmbit municipal o des de l'Institut Balear de la Joventut, com a proposta inclosa en el programa Art Jove, per exemple; també és factible des de la xarxa de biblioteques dels consells insulars. Els concursos es podrien desenvolupar tant en activitats presencials com a les xarxes socials; en l'apartat 6.6 se'n donen exemples, alguns dels quals es poden enfocar cap a la literatura.

5.6. En relació amb la televisió

La televisió autonòmica —en aquest cas, IB3— pot tenir un paper molt important en el foment de l'ús de la llengua catalana des de dos punts de vista. Per una banda, perquè és un mitjà molt a l'abast de tothom que pot ajudar a l'aprenentatge de la llengua en el cas dels joves que encara no la saben; perquè els joves s'animin a usar la llengua catalana, és evident que han de menester ocasions per sentir-la, i la televisió pot jugar aquest paper. Per una altra banda, la televisió pot ser una eina de divulgació molt eficaç de continguts culturals propis, de manera que es pot convertir en un instrument de difusió, per exemple, de festes populars, costums o, fins i tot, de les obres literàries d'escriptors.

Tot i que aquests darrers anys el consum de televisió entre el sector de població més joves ha davallat, és un fet que molts d'ells miren sèries de ficció televisives d'altres països. Podria ser una bona idea, per exemple, fer versions d'obres literàries d'autors de les Illes Balears i emetre-les en format sèrie.

5.7. Altres

La llengua en què està configurat l'ordinador condiciona els resultats obtinguts a les cerques a Internet. Si el sistema operatiu (Windows o altres) i el navegador estan configurats en català, és més probable que el cercador ofereixi resultats a pàgines en català o productes en català. Per això, i tenint en compte l'ús generalitzat que fan els joves d'Internet, és de vital importància informar els joves que és molt fàcil posar en català el mòbil i gran part dels programes que fan servir diàriament a l'ordinador. En aquest sentit, hi ha eines que faciliten aquest procés sense esforç, com el *Catalanitzador* de Softcatalà, que s'haurien de donar a conèixer al gran públic i, de manera especial, als més joves.

Per acabar, amb la intenció de consolidar un imaginari propi en relació amb la cultura en català, és convenient organitzar tornejos presencials de jocs relacionats amb el coneixement i l'ús de la llengua catalana, com pot ser el cas de l'Scrabble.

5.8. Concreció de les propostes en matèria de lleure i d'oferta cultural

PROPOSTA 7

Incentivar la creació i la traducció al català de videojocs i difondre els videojocs en català que hi ha al mercat.

PROPOSTA 8

Impulsar la traducció al català de les plataformes de les grans empreses del sector dels videojocs.

PROPOSTA 9

Fomentar l'aparició de *youtubers* que usin totalment o parcialment el català.

PROPOSTA 10

Organitzar tallers de creació de videojocs en català amb eines de programació senzilles.

PROPOSTA 11

Crear una ràdio fórmula d'àmbit local.

PROPOSTA 12

Promocionar la contractació de grups musicals que canten en català.

PROPOSTA 13

Potenciar la presència de la música en català a les plataformes de música digital.

PROPOSTA 14

Organitzar tallers vinculats a la difusió de la música en català.

PROPOSTA 15

Elaborar i difondre un banc de dades de cinema en català.

PROPOSTA 16

Promocionar els nous gèneres teatrals mitjançant la convocatòria de concursos.

PROPOSTA 17

Organitzar concursos i premis de literatura digital en català.

PROPOSTA 18

Incentivar la producció de versions televisives d'obres literàries d'autors de les Illes Balears.

PROPOSTA 19

Donar a conèixer eines i recursos en català que es troben a Internet.

6. Propostes d'actuació en les xarxes socials

6.1. Càpsules formatives

Les xarxes socials són un mitjà excel·lent per fer campanyes adreçades als joves, ja que, com hem vist, en són uns grans usuaris i els continguts poden ser compartits fàcilment. Per aquest motiu, la campanya de sensibilització es podria fer extensiva a les xarxes socials en forma de càpsules formatives (o informatives) amb to humorístic.

La innovació que suposaria aquest nou canal de difusió seria una garantia d'èxit. Un cas que pot servir d'exemple i que combina vídeos breus i humor és la sèrie *Feminismo para torpes*, de Nerea Pérez de las Heras, que té per objectiu erradicar tòpics masclistes (disponible a Youtube). Aquesta campanya podria servir tant per conscienciar els parlants com per incrementar l'ús del català entre els joves a les xarxes socials. Per enllestir una actuació d'aquest tipus s'hauria de comptar amb la col·laboració de persones i d'entitats que tenen una presència important a les xarxes socials i un públic majoritàriament jove.

En el disseny de la campanya hi haurien de prendre part experts en actituds lingüístiques (per exemple, professors de Taller d'Espai Lingüístic Personal) i experts en comunicació, màrqueting o xarxes socials.

6.2. Tallers de creació de mems

Es podrien impartir tallers de creació de mems en català a les xarxes socials amb la intenció d'explorar el vessant lúdic i divertit de la llengua. Els mems són elements informatius, generalment una imatge, una frase o un vídeo de to humorístic, generats a Internet o en altres mitjans audiovisuals, que s'escampen per les xarxes socials i són imitats, compartits o utilitzats per un gran nombre de persones. Aquesta acció suposaria un increment important de la presència del català a les xarxes socials.

Els tallers es podrien organitzar des dels casals de joves, centres d'informació juvenil i entitats de lleure dedicades a l'organització de colònies, campaments, escoles d'estiu i altres activitats.

6.3. Incentiu de la creació i la difusió de vídeos i enregistraments en català a Youtube i altres plataformes de vídeo a Internet

Tant la quantitat dels vídeos publicats en català a Youtube i altres plataformes de vídeo a Internet com les visualitzacions d'aquests vídeos són baixos en comparació amb el públic potencial que comprèn el català, la qual cosa indica que un percentatge alt de catalanoparlants produeix i visualitza vídeos en altres llengües.

La creació de concursos per fomentar els vídeos en català o sobre temàtiques locals o centrades en la cultura catalana (com ara literatura, música o art) pot esperonar-ne la producció i, en les condicions adients, la seva visualització, com seria el cas, per exemple, d'un premi del públic basat en vots, la qual cosa impulsaria els creadors del vídeo a compartir-lo i demanar-ne difusió a amics i coneguts. Això contribuiria a normalitzar el fet de produir i visualitzar vídeos en català a Youtube i a altres plataformes de vídeo a Internet (Instagram o

Vine per a vídeos breus, per exemple). Aquesta mesura complementaria l'esmentada en el punt 5.1 en relació amb la producció de vídeos sobre videojocs.

6.4. Suport a entitats d'àmbit local per crear canals en català a Youtube o a altres plataformes

Moltes d'entitats d'àmbit local fan una feina excel·lent d'informació i dinamització cultural i ho fan en català, però sovint empen formats que no són atractius per als joves i que, a més, són difícils de compartir (revistes en paper, ràdio, etc.).

S'ha d'oferir formació i suport tècnic per fer el salt a les xarxes socials, perquè puguin crear un canal a Youtube, comptes actius a Twitter o a Instagram, etc., la qual cosa farà que el seu material pugui arribar a molts de joves als quals actualment no arriba. En aquests nous canals, els joves hi han de tenir veu i un gran protagonisme perquè s'animin a compartir el material i a contribuir-hi.

6.5. Difusió de continguts en català creats per joves a les xarxes socials

Alguns joves que s'expressen en català a les xarxes socials tenen el potencial de convertir-se en creadors de tendències i ser imitats per molts altres joves i, per tant, expressar-se en català a les xarxes socials.

Es podrien difondre els continguts en català que els joves creen i comparteixen a les xarxes socials (Youtube, Instagram, Vine, Twitter i altres) i els perfils més populars o prometedors, de manera que ells mateixos es puguin convertir en creadors de tendències en català.

6.6. Organització d'activitats en català a les xarxes socials

Al marge de la difusió de continguts, es podrien organitzar activitats en català a les xarxes socials que puguin ser d'interès per als joves. Les activitats lúdiques que es desenvolupin a les xarxes socials poden contribuir a normalitzar l'ús del català en aquests mitjans. Alguns exemples podrien ser una gimcana que inclogui compartir fotos a Instagram amb una etiqueta (*hashtag*) determinada (per exemple, relativa a llocs, personatges o esdeveniments locals); un concurs de fotos a Instagram que s'hagin d'il·lustrar amb un poema o una lletra de cançó en català; un concurs de microrelats en català o de gloses a Twitter, etc.

La proposta inclou vincular les activitats a festes de nova creació com l'Orgull Llonguet a Palma, el Much a Sineu, o l'Embala't a Sencelles, la qual cosa pot augmentar-ne l'èxit. Com en el cas dels vídeos, fer que algun premi del concurs depengui dels vots del públic animaria la gent a compartir la iniciativa.

6.7. Parelles lingüístiques

Una altra proposta seria organitzar el programa de parelles lingüístiques entre joves a la xarxa. Les xarxes socials són un bon àmbit per posar en contacte persones que volen aprendre català i fer que l'escriguin o el parlin mitjançant vídeos breus. A més, el fet que sigui una activitat pública pot ajudar a difondre la iniciativa.

6.8. Concreció de les propostes en l'àmbit de les xarxes socials

PROPOSTA 20

Difondre a les xarxes socials una campanya de sensibilització per fomentar l'ús del català entre els joves mitjançant càpsules formatives o informatives amb to humorístic.

PROPOSTA 21

Organitzar tallers de creació de mems en català per a joves.

PROPOSTA 22

Incentivar la creació i la difusió de vídeos i enregistraments en català a Youtube i altres plataformes de vídeo a Internet.

PROPOSTA 23

Donar suport a les entitats d'àmbit local perquè creïn canals en català a les plataformes d'Internet.

PROPOSTA 24

Promocionar els perfils dels joves creadors de tendències que s'expressen en català a les xarxes socials.

PROPOSTA 25

Organitzar activitats diverses a les xarxes socials per normalitzar l'ús del català en aquests mitjans.

PROPOSTA 26

Organitzar un programa de parelles lingüístiques a la xarxa.

7. Propostes d'actuació en l'àmbit de l'esport

L'ús de la llengua catalana en l'àmbit esportiu ha experimentat molts de canvis els darrers trenta anys.

Actualment l'esport és molt present a les nostres vides. Ja sigui perquè en som practicants, ja sigui perquè hi som afeccionats, la presència de l'esport en el nostre dia a dia és constant. Els mitjans de comunicació de masses difonen i divulguen informacions vinculades a aquest àmbit d'una manera insistent i continuada, i el món de la publicitat ha fet i fa de l'esport en general una plataforma de llançament dels seus productes, perquè coneix el seu enorme poder d'influència.

L'ús que es fa de la llengua catalana en el món de l'esport a les Illes Balears no difereix gaire del que es fa en altres àmbits que s'han tractat anteriorment. Si bé les circumstàncies concretes determinen l'ús de la llengua en l'àmbit esportiu, la globalització fa que el català es vegi en clara inferioritat de condicions respecte de llengües majoritàries, com ara l'anglès o el castellà.

Per aquest motiu, és important engegar iniciatives i implementar propostes que permetin que l'ús efectiu del català dins aquest àmbit sigui possible i esdevengui normal.

Avui dia, les relacions que els ciutadans mantenen en l'àmbit esportiu són molt freqüents: fer esport s'ha convertit en una pràctica ocasional o habitual i, de cada vegada més, es contemplen més competicions, espectacles o esdeveniments esportius. A més a més, la franja d'edat per dur a terme una activitat esportiva no té límits: infants, joves, adults i gent gran mantenen vincles amb el sector esportiu.

Així doncs, l'esport, gràcies a tots els agents que hi participen i hi col·laboren (institucions, clubs, federacions, entrenadors, monitors, educadors, directius, gestors, jugadors, àrbitres, jutges, famílies, aficionats, públic, etc.), esdevé una peça clau per a la socialització de les persones i juga també un paper important a l'hora d'estendre i promocionar l'ús de la llengua catalana en aquest entorn i en la societat en general, ja que genera a tots els que encara no la parlen l'oportunitat que se'ls faci normal sentir-la i ofereix als que l'han començada a parlar un marc d'ús, un espai on poder-la practicar.

L'ús de la llengua catalana pot avançar en els entorns esportius i esdevenir-hi una llengua emprada amb normalitat, en el cas que s'assoleixin, entre d'altres, els objectius generals següents:

1. Garantir la presència de la llengua catalana com a llengua habitual tant en tots els actes esportius d'incidència multitudinària com també en les relacions externes i internes de les federacions esportives.
2. Fomentar el coneixement i l'ús de la llengua catalana a través de les associacions i clubs esportius.
3. Assegurar la formació i l'avaluació esportiva en català dels esportistes, monitors, entrenadors, jutges, etc.
4. Augmentar la presència del llenguatge esportiu català en els mitjans de comunicació.

Per poder assolir aquests objectius es recomanen mesures i propostes més concretes que poden incidir d'una manera més directa i efectiva en el coneixement i l'ús efectiu de la llengua, que es detallen a continuació.

7.1. Campanya de promoció de l'ús del català

Caldria dissenyar una campanya per promoure l'ús del català, principalment oral, entre els entrenadors de les diferents modalitats esportives a fi que sigui aquesta la llengua en què s'adrecin als jugadors. Aquesta campanya pot ser general, però també pot ser específica per a cada un dels esports.

7.2. Tallers de capacitació i d'actituds lingüístiques

S'haurien de promoure tallers de capacitació i actituds lingüístiques per a entrenadors de les diferents modalitats esportives i preveure la competència lingüística en català a l'hora de fer formació contínua.

7.3. Elaboració de material terminològic

Amb la intenció d'informar els responsables d'arbitrar o d'entrenar qualsevol de les activitats esportives, és convenient confeccionar material divers sobre la terminologia esportiva dels diferents esports i fer-ne la corresponent difusió tant en l'àmbit escolar com en el federatiu. Paral·lelament, es poden elaborar i difondre guies de conversa amb les expressions i el lèxic més freqüent de cadascuna de les modalitats esportives.

7.4. Traducció del material formatiu

Seria molt útil incentivar la traducció a la llengua catalana de tot el material formatiu que s'utilitza per a la realització de cursos d'entrenadors esportius en tots els nivells i categories.

7.5. Ús ambiental del català

Amb la intenció que la llengua catalana sigui present en els primers actes comunicatius que es desenvolupin en relació amb l'activitat esportiva, s'hauria d'incentivar l'ús ambiental de la llengua catalana en els actes de presentació, difusió i retransmissió d'esdeveniments esportius en qualsevol modalitat i en qualsevol tipus de mitjà (escrit, radiofònic i televisiu).

7.6. Creació, promoció i difusió de productes audiovisuals en català

A més, es podria promoure la creació i difusió de productes audiovisuals en català per a la promoció de la pràctica i la formació esportiva (campus, clínics, cursos, etc.).

7.7. Presència de música en català

Per acabar, seria convenient donar presència a la música en català durant els esdeveniments esportius, ja sigui per ambientar l'esdeveniment, ja sigui com a música de fons en presentacions, exhibicions, lliuraments de trofeus, etc.

Si s'empra el català en qualsevol àmbit i en qualsevol situació, es contribueix a millorar la salut de la llengua, i fer-ho en el món de l'esport no pot ser cap excepció.

7.8. Concreció de les propostes en l'àmbit de l'esport

PROPOSTA 27

Fer una campanya de promoció de l'ús del català, principalment oral, entre els entrenadors de les diferents modalitats esportives, la qual ha d'incloure tallers de capacitació i actituds lingüístiques per a entrenadors.

PROPOSTA 28

Editar material divers sobre terminologia esportiva en català dels diferents esports, elaborar i difondre guies de conversa i traduir al català el material formatiu dels cursos d'entrenadors esportius.

PROPOSTA 29

Incentivar l'ús ambiental de la llengua catalana en els actes de presentació, difusió i retransmissió d'esdeveniments esportius i donar presència a la música en català durant els esdeveniments esportius.

PROPOSTA 30

Promoure la creació i la difusió de productes audiovisuals en català per a la pràctica i la formació esportiva (campus, clínics, cursos, etc.).

8. Conclusions

1. Els joves són la baula decisiva en la transmissió intergeneracional de la llengua catalana. Els joves entre 15 i 29 anys són la generació més ben preparada lingüísticament; això no obstant, en gran mesura no usen el català com a primera llengua en el moment d'iniciar la comunicació amb altres persones. Aquesta circumstància converteix els moments de canvi (de l'escola de primària, als centres de secundària, dels centres de secundària a la universitat) en especialment decisius, perquè la tria de la llengua condicionarà el desenvolupament de les converses del futur. Per això, és convenient que la llengua catalana hi sigui present. S'ha de propiciar que en els moments de muda el català sigui la llengua emprada, especialment en les converses informals o espontànies.
2. L'escolarització en català és el mecanisme bàsic per a la igualtat d'oportunitats i per a la cohesió social, perquè fa que els joves siguin competents en les dues llengües oficials de la comunitat autònoma de les Illes Balears.
3. Molts de problemes en l'ús del català es deuen a actituds lingüístiques basades en estereotips i prejudicis erronis. Corregir aquestes actituds mitjançant la difusió de conductes de contrast i referència, cursos presencials, cursos en les xarxes socials i píndoles informatives, formatives o humorístiques és una mesura que pot ser extraordinàriament efectiva.
4. L'ús habitual que fa el jovent d'Internet i de les xarxes socials obliga a tenir en compte aquest mitjà en qualsevol mesura que es vulgui emprendre. Per tant, és fonamental que s'emprenguin accions en aquests mitjans per fomentar la presència del català i vèncer prejudicis.
5. El consum que fa el jovent de productes culturals en català és baix en general, en alguns casos perquè l'oferta és escassa, però també en casos en què l'oferta en català és abundant (llibres, música, etc.) Això no obstant, en valors relatius, l'oferta de productes culturals en català continua sent baixa. L'increment del consum cultural en català entre els joves passa per augmentar la disponibilitat dels productes culturals en català i també per donar suport i difusió als que ja existeixen. La llengua o les llengües en què es produeix el consum cultural està estretament vinculada amb l'oferta existent; per tant, s'ha de facilitar que s'incrementi l'oferta de productes culturals en català.
6. Tant a Internet com a les xarxes socials els joves no són només consumidors, sinó també productors de continguts. S'ha d'aconseguir engrescar-los en iniciatives en què l'ús del català sigui predominant mitjançant la promoció d'accions de suport a la producció i de difusió dels continguts que produeixen els joves.
7. És fonamental incrementar els estudis en l'àmbit sociolingüístic, tant qualitatiu com quantitatiu. Es recomana, especialment, la realització d'un estudi sobre l'ús del català en el desenvolupament de les activitats esportives.

9. Bibliografia

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE VIDEOJUEGOS (2018). *Anuario 2017. Anuario de la industria del videojuego*. <http://www.aevi.org.es/web/wp-content/uploads/2018/07/AEVI_Anuario2017.pdf>.

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ EN SOCIOLINGÜÍSTICA DE LES ILLES BALEARS. *Documents*. <<http://www.uib.cat/catedra/camv/CDSIB/documents.htm>>.

GENDRAU JULIÀ, L. (2008). «Propostes de l'àmbit de mitjans de comunicació i cultura per a la Ponència de Joventut». A: *Informe sobre la llengua i joventut per al Consell Social de la Llengua Catalana de la Generalitat de Catalunya*. SIDE.

GENDRAU JULIÀ, L. (2012). «Joves, mitjans de comunicació i consum cultural». A: *Treballs de Sociolingüística Catalana*, núm. 22, p. 179-188. <<http://revistes.iec.cat/index.php/TSC>>.

GONZÁLEZ I BALLETBÒ, I. (2008). «El català com a marcador simbòlic juvenil». A: *Informe sobre la llengua i joventut per al Consell Social de la Llengua Catalana de la Generalitat de Catalunya*. SIDE.

GOVERN DE LES ILLES BALEARS, GENERALITAT DE CATALUNYA I UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS (2017). *Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi*. Palma: Conselleria de Cultura, Participació i Esports del Govern de les Illes Balears, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i Universitat de les Illes Balears. <<http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=3107481&coduo=2390443&lang=ca>>.

GRUP DE RECERCA SOCIOLINGÜÍSTICA DE LES ILLES BALEARS (2018). *Usos lingüístics i consum cultural en català dels joves de les Illes Balears*. Universitat de les Illes Balears. Document inèdit.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE LES ILLES BALEARS. *Padró 2017*. <https://www.caib.es/ibestat/page?p=px_tablas&nodeld=5cce5e9d-3601-4186-a284-3ab9f3bb7913>.

Informe sobre la llengua i joventut per al Consell Social de la Llengua Catalana de la Generalitat de Catalunya. SIDE, 2008.

INSTITUTO DE LA JUVENTUD (2014). *Jóvenes, ocio y consumo* (EJ175-2014) <http://www.injuve.es/sites/default/files/tablas_sondeo_2014-3.pdf>.

INSTITUTO DE LA JUVENTUD (2017). *Informe Juventud en España 2016*. Madrid: Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. <<http://www.injuve.es/sites/default/files/2017/24/publicaciones/informe-juventud-2016.pdf>>.

Llei 10/2006, de 26 de juliol, integral de la joventut (BOIB núm. 109, de 3 d'agost; correcció d'errades: BOIB núm. 112, de 10 d'agost).

<http://boib.caib.es/pdf/2006109/mp5.pdf?lang=ca&mode=view&p_numero=2006109&p_inipag=5&p_finpag=22>.

OBSERVATORI DE LA JOVENTUT DE LES ILLES BALEARS. *Sistema d'indicadors de joventut*. <http://www.caib.es/sites/objib/ca/justificacio_i_glossari_de_termes-26810/#>.

ORTONEDA I COLOM, M. (2012). *Jo vull ser un pink floyd. Retrat d'una generació*. <https://dugi-doc.udg.edu/bitstream/handle/10256/7114/DOCUMENT_TFM_tapa_MIJS.pdf?sequence=1>.

PUJOLAR COS, J. [et al.] (2010). *Llengua i joves. Usos i percepcions lingüístics de la joventut catalana (Aportacions)*. Generalitat de Catalunya.

XARXA CRUSCAT-IEC (2016). *IX Informe sobre la situació de la llengua catalana (2015)*. <https://www.plataforma-llengua.cat/media/upload/pdf/informe-situacio-llengua-catalana-2015-v4_1479743856.pdf>.

10. Annex: *Usos lingüístics i consum cultural en català dels joves de les Illes Balears*

Usos lingüístics i consum cultural en català dels joves de les Illes Balears Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes Balears

Fonts i metodologia usada per a la recollida de dades

Les dades que presentam en aquest resum provenen de tres estudis que tenen a veure amb el tema que ens ocupa: l'estudi *Baròmetre de la cultura 2010*, l'estudi *El consum cultural de les Illes Balears. Informe dels resultats 2016* i les dades obtingudes a l'*Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi*.

L'estudi *Baròmetre de la cultura 2010*, impulsat per la Fundació Audiències de la Comunicació i Cultura, mesura i analitza l'audiència dels mitjans de comunicació i el consum cultural en els territoris de parla catalana. Les dades es varen recollir mitjançant entrevistes personals assistides per tauleta PC i realitzades a la llar habitual. La població enquestada tenia 14 anys i més. A les Illes Balears es varen realitzar un total de 2.335 enquestes del gener al desembre de 2010.

L'estudi *El consum cultural a les Illes Balears. Informe dels resultats 2016* va ser dirigit i coordinat per la Direcció General de Cultura i va consistir en un qüestionari adreçat als habitants de les Illes Balears amb l'objectiu de determinar quin és el consum efectiu i potencial de productes i serveis culturals per part dels ciutadans de les Illes Balears. Es varen dur a terme 1.601 enquestes a residents a les Illes Balears majors de 16 anys. La mostra es va distribuir de manera equilibrada en 4 zones: Palma (393 enquestes), la resta de Mallorca (407 enquestes), Menorca (401 enquestes), i Eivissa i Formentera (400 enquestes). Les enquestes es varen realitzar (entre els dies 29 de juny de 2016 i 20 de juliol de 2016) telefònicament (1.300 enquestes), però també de manera presencial (301 enquestes).

L'*Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi* (EULIB2014 d'ara endavant) és fruit de la col·laboració entre la Generalitat de Catalunya, el Govern de les Illes Balears i al Universitat de les Illes Balears. És la segona edició d'una primera enquesta que es va administrar el 2003-2004 (ES2004). La població estudiada és la població de 15 anys i més que residia en un habitatge ubicat a les Illes Balears. La mostra final va ser de 1.800 entrevistes que es varen dur a terme de manera telefònica entre els mesos de novembre i desembre de 2014 i començament del mes de gener de 2015. La distribució de les enquestes segons la zona geogràfica va ser la següent: 482 enquestes a Palma, 518 a la resta de Mallorca, 400 a Menorca i 400 a Eivissa i Formentera.

Dades

Baròmetre de la cultura 2010

A continuació mostrarem les dades que hem considerat rellevants del *Baròmetre de la cultura 2010*. La figura 1 mostra la mitjana d'utilització de llengües a Internet segons l'edat (14-24 anys, 25-44 anys, 45-64 anys i 65 i més anys). De les 2.335 enquestes realitzades, 315 varen ser a joves que tenien entre 14-24 anys i d'aquests 315, 118 havien utilitzat Internet en els últims 30 dies. Prenent de base aquests 118 individus, veim que l'ús del català a Internet entre els joves és d'un 9,9 %, mentre que l'ús del castellà és d'un 83,7 %. Per davall del català, a 6 punt percentuals, hi trobam l'anglès i, després, altres llengües. Com podem observar al gràfic representat per la figura 1, l'ús que fan de les llengües els navegants d'Internet és molt similar sigui quina sigui l'edat.

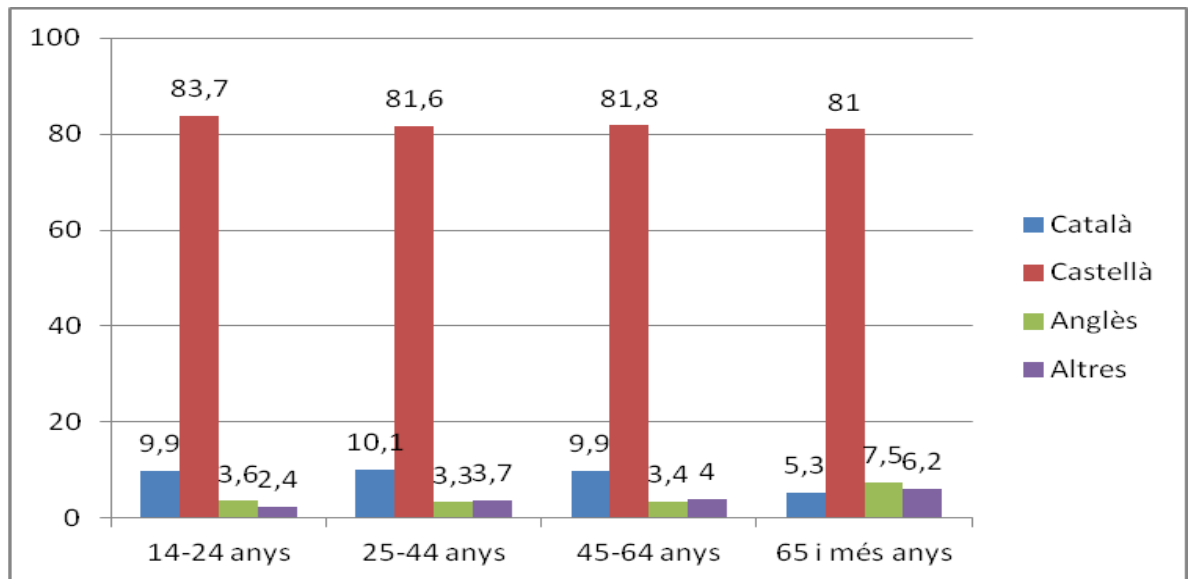

Figura 1. Mitjana d'utilització de llengües a Internet.

La figura 2 il·lustra la llengua de l'últim videojoc a partir de la base dels enquestats que havien jugat a videojocs durant els últims 3 mesos. Com podem observar, els més joves, tant els de 14 a 19 anys com els de 20 a 24 anys, juguen majoritàriament a videojocs en castellà i, de manera molt minoritària, en altres llengües diferents del castellà.

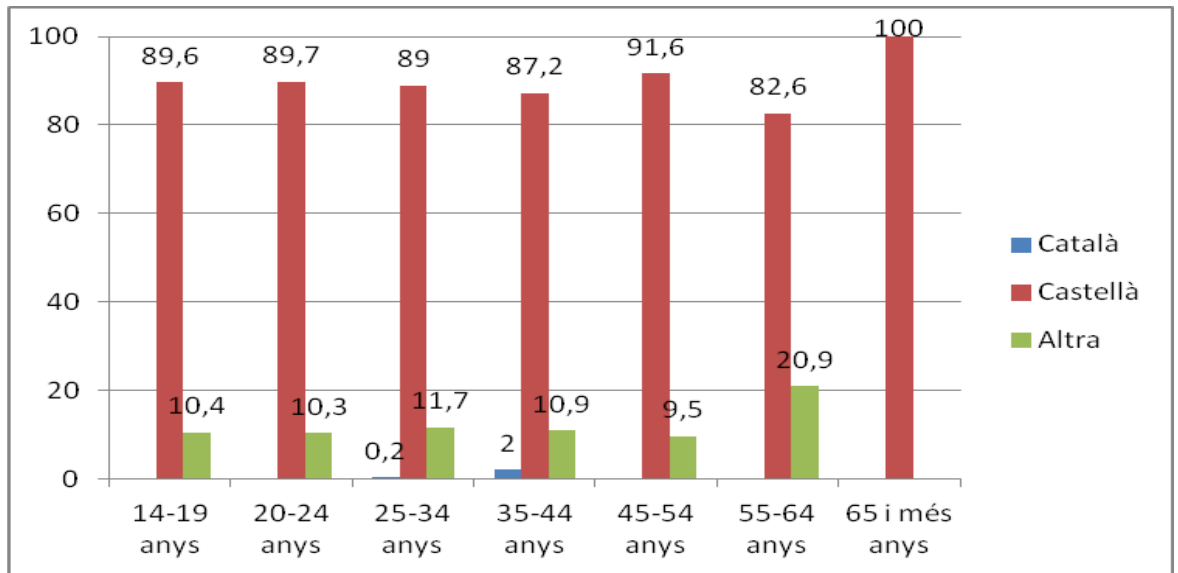

Figura 2. Llengua de l'últim videojoc.

A la figura 3 hi apareix la llengua de l'últim espectacle vist a partir de la base de 452 enquestats que sí havien anat a un espectacle en els últims 12 mesos. El català ha estat la llengua de l'últim espectacle d'aproximadament 1 de cada 4 joves de 14-19 anys i 1 de cada 5 de 20 a 24 anys. Pel que veim, aquests dos grups d'edat majoritàriament han assistit a espectacles en castellà i, en menor mesura, en altres llengües. Aquesta és la tendència que trobam en tots els grups d'edat exceptuant el grup de més edat, de 65 i més anys, el qual majoritàriament ha assistit a espectacles en català.

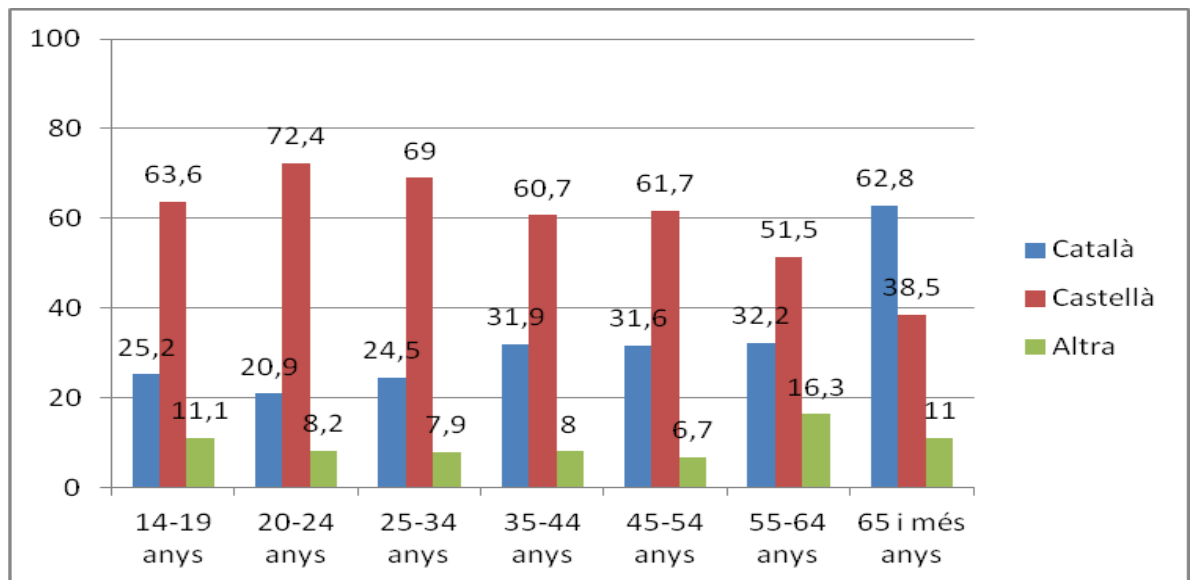

Figura 3. Llengua de l'últim espectacle vist.

En general, en tots els grups d'edat, veim que la llengua de l'últim concert, figura 4, tendeix a ser el castellà. L'excepció ve representada pel grup de més edat, en què la llengua

predominant és una llengua que no és ni el català ni el castellà. En els grups més joves, aquesta llengua diferent del català i el castellà ocupa la segona posició i el català, la tercera. Així, només 1 de cada 10 joves de 14 a 24 anys ha assistit, en els últims 12 mesos, a un concert en català.

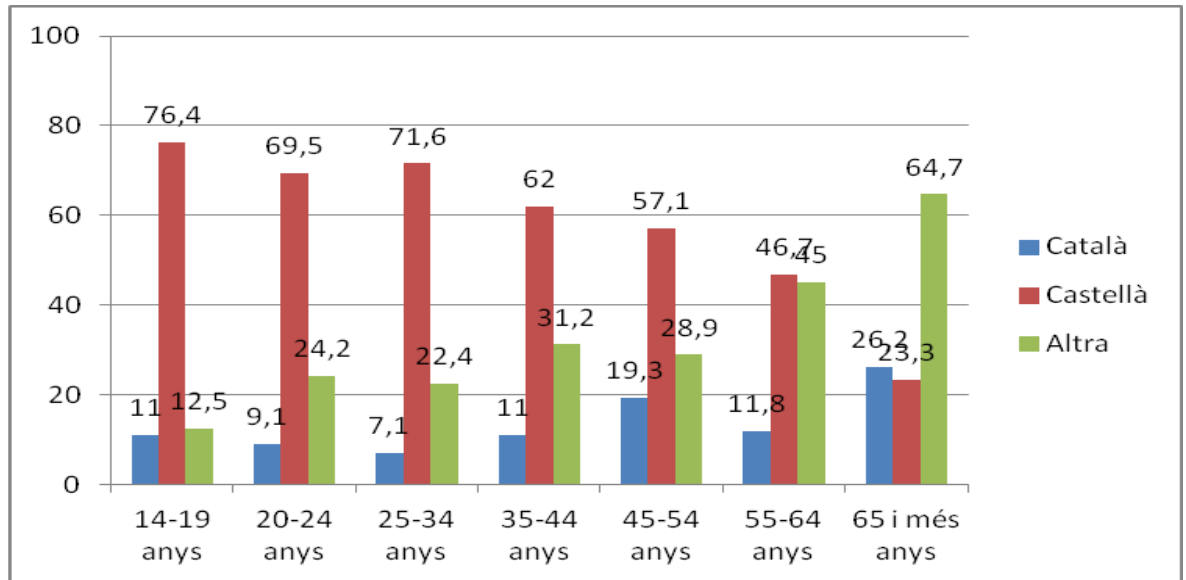

Figura 4. Llengua de l'últim concert.

La figura 5 revela una dada important. Si abans veïem que la llengua del darrer concert dels més joves havia estat majoritàriament el castellà, ara veïem que, per als joves de 14 a 19 anys, la llengua de l'última música escoltada és una llengua diferent del català i el castellà. En canvi, per als joves de 20 a 24 anys, continua sent el castellà i, per davall, hi trobam una llengua diferent del català i del castellà. El català, com podem observar, és la llengua de l'última música escoltada per només 1 de cada 20 joves de 14 a 19 anys. Aquesta tendència a no escoltar música en català es manté en tots els grups d'edat, però experimenta una pujada en el grup de més edat. Així, per tant, 1 de cada 10 enquestats de 65 anys o més ha escoltat música en català en els darrers 3 mesos.

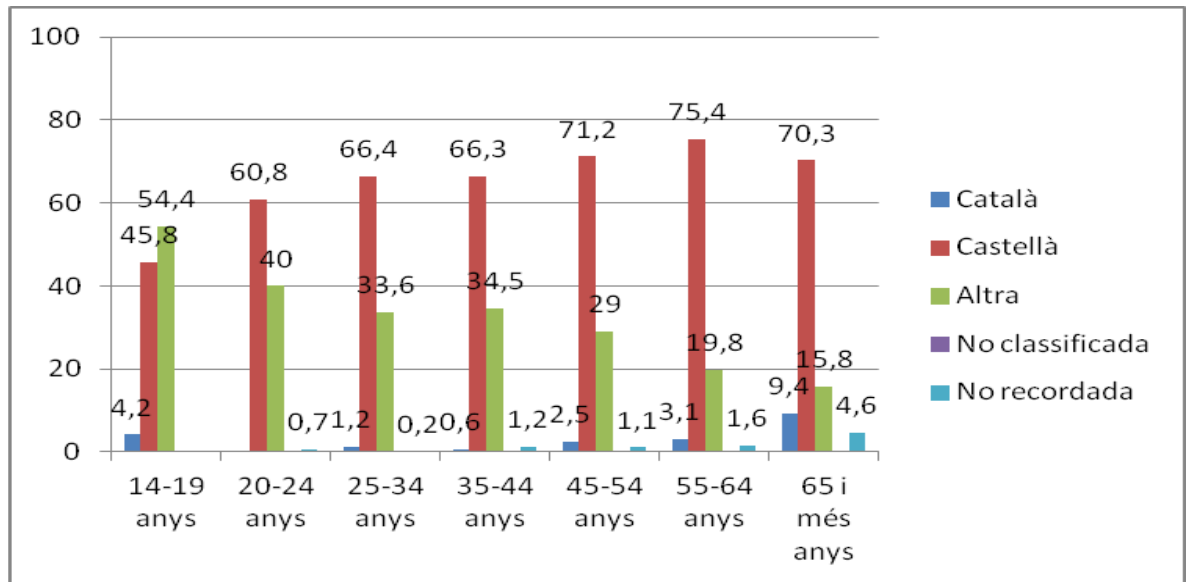

Figura 5. Llengua de l'última música escoltada.

La llengua de l'última pel·lícula vista, vegeu la figura 6, és aclaparadorament el castellà. Només 1 de cada 100 joves de 14 a 19 anys o adults de 55 a 64 anys ha anat al cinema en els últims 3 mesos i hi ha vist una pel·lícula en català.

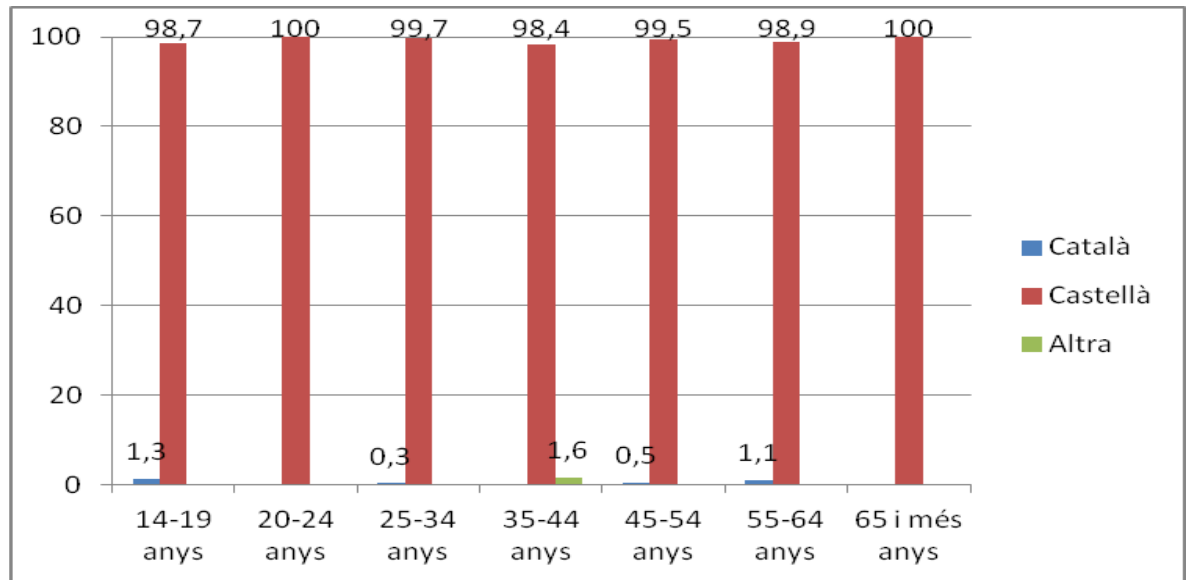

Figura 6. Llengua de l'última pel·lícula vista al cinema.

El català guanya terreny entre els més joves pel que fa a la lectura (figura 7). Així, 3 de cada 20 joves amb edats compreses entre els 14 i els 19 anys ha llegit un llibre en català en els últims 12 mesos. Aquest nombre passa a la meitat, de 14,7 % a 6,5 %, en el cas dels joves de 20 a 24 anys. Una de les causes possibles que el major ús de la llengua catalana es concentri en aquest grup l'hem de cercar, probablement, en el fet que aquests enquestats són estudiants de secundària o de batxillerat i tenen una sèrie de lectures obligatòries de les

assignatures de llengua catalana i llengua castellana. En el grup de 20-14 anys, que ja es troben en l'etapa de formació universitària, el percentatge de lectura en català passa a ser la meitat, mentre que el de lectura en castellà es manté.

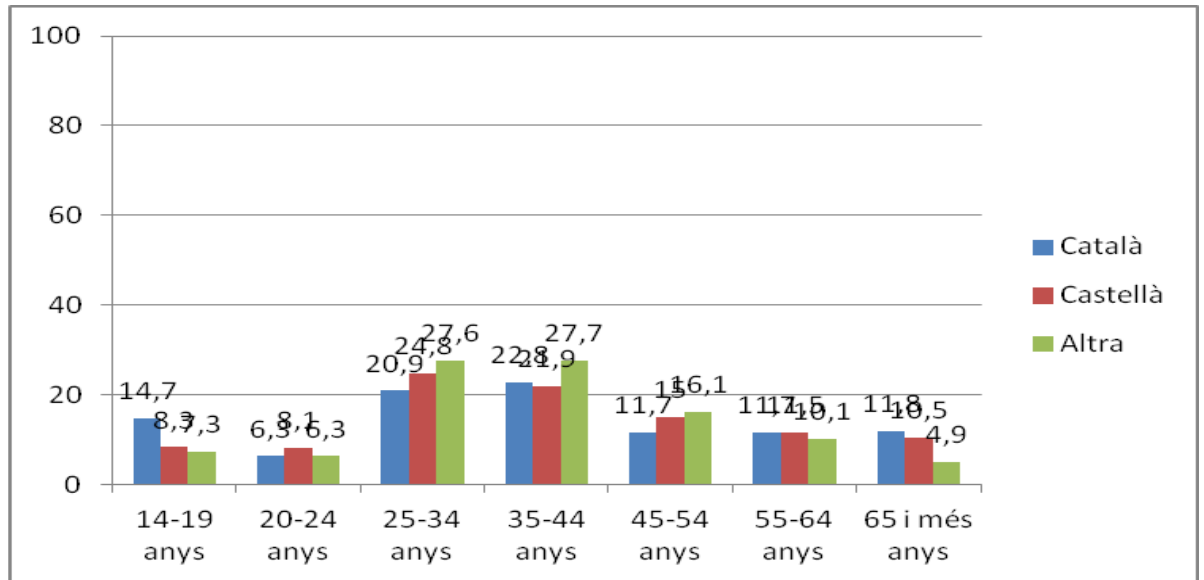

Figura 7. Llengua de l'última llibre llegit.

El consum cultural a les Illes Balears. Informe dels resultats 2016

Abans de comentar els gràfics, convé recordar que aquest informe correspon a unes dades recollides amb posterioritat a les que comentàvem a la secció anterior. A més, com veurem, només s'establiren tres grups d'edat: fins a 34 anys, de 35 a 54 i 55 anys o més. Per tant, per poder comparar els resultats que mostrarem en aquest secció amb els que hem vist en la secció anterior, caldrà fixar-nos en els tres primers grups d'edat de les dades corresponents al *Baròmetre de la cultura 2010*.

La figura 8 mostra les dades referents a la llengua en què estava escrit el darrer llibre que han llegit durant el darrer any. La base és de 1.203 enquestes. Pel que veim, no hi ha gaire diferències entre els tres grups d'edat. Els més joves, però, assoleixen el percentatge més alt, un 22 %, per un 17,9 % i un 17,3 % del grup de 35 a 54 anys i 55 i més anys respectivament. La llengua en què més joves han llegit un llibre durant el darrer any, però, és el castellà. Així, gairebé 7 de cada 10 joves afirma que el darrer llibre que han llegit estava escrit en castellà. Per davall del català, a una distància de 15 punts percentuals hi trobam l'anglès. Si comparem les dades que tenim a baix amb les que hem vist a la figura 7, podem observar que el català, com a llengua de lectura, ha experimentat un increment d'uns 8 punts percentuals $((14,7 + 6,5 + 20,9) / 3 = 14,03$ vs. 22). Segons aquestes mateixes dades, l'ús del castellà per llegir també ha pujat, tot i que en menor mesura $((8,3 + 8,1 + 24,8) / 3 = 13,73$ vs. 17,9).

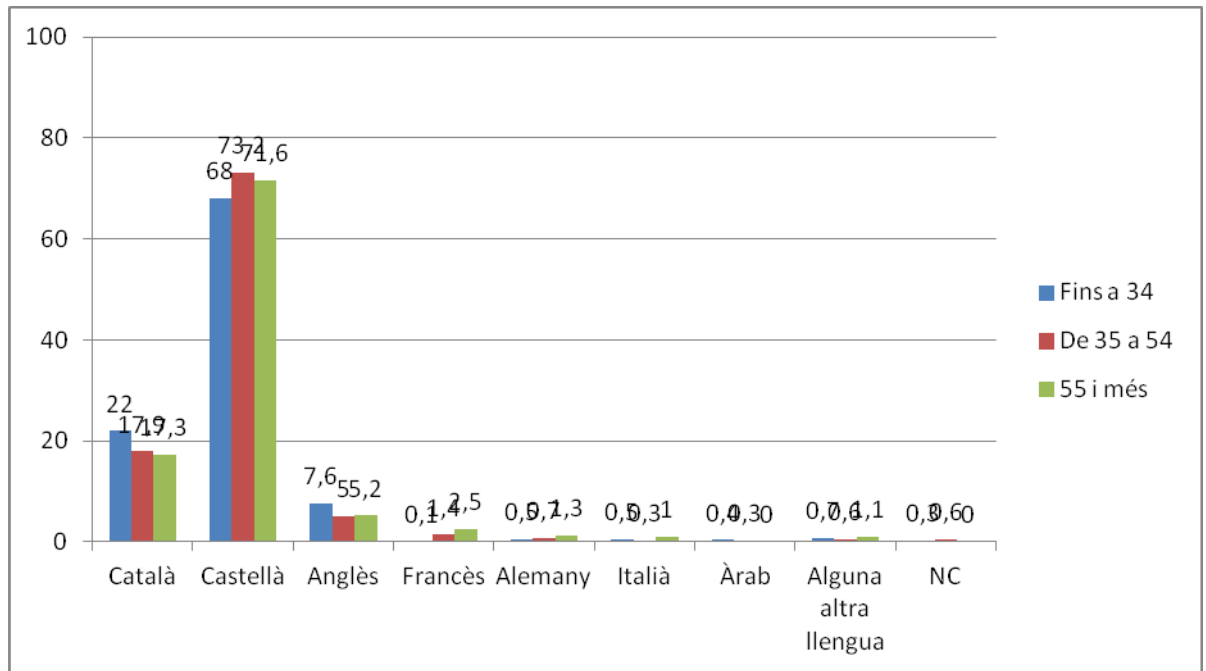

Figura 8. Llengua en què estava escrit el darrer llibre que han llegit en el darrer any.

Segons les dades que veim a la figura 9, només entre 1 i 2 de cada 100 joves hauria vist una pel·lícula en català durant el darrer any. Pel que fa al cinema, el català queda superat en escriure pel castellà (90,7 %), però també pel cinema en versió original subtitulada (7,5 %). Aquestes dades no difereixen gaire de les il·lustrades a la figura 6.

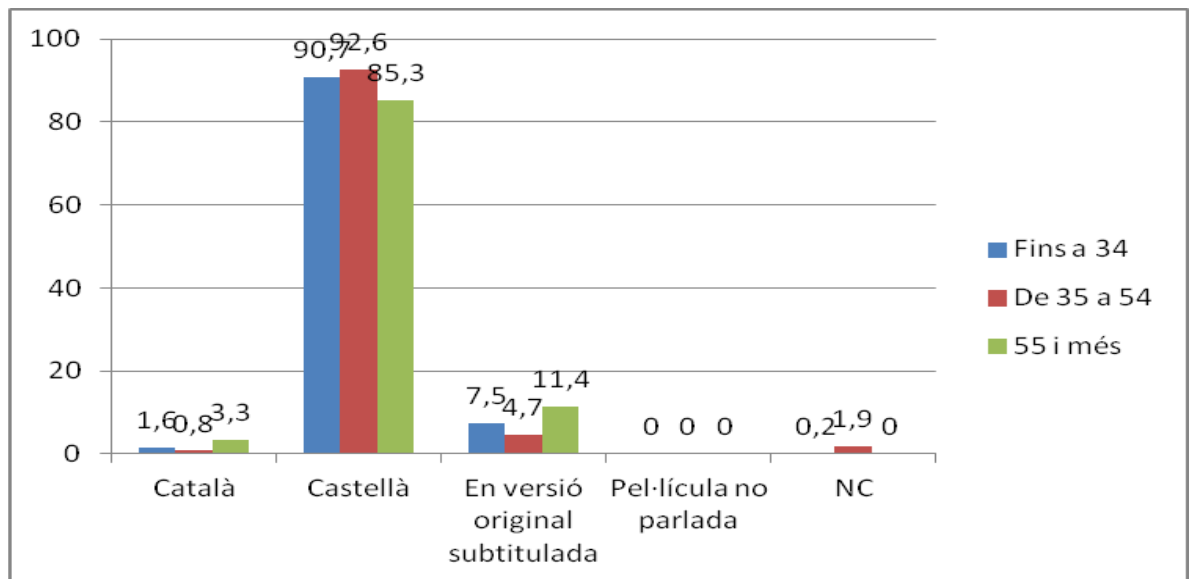

Figura 9. Llengua de la darrera pel·lícula que han vist en el darrer any.

A la figura 10, hi podem observar les dades corresponents a la llengua de la darrera obra de teatre que han vist els enquestats en el darrer any. Com veim al gràfic, 1 de cada 2 joves de 16 a 34 anys ha vist una obra de teatre en català en el darrer any. Aquest percentatge supera en

9 punts percentuals el dels joves que l'han vista en castellà. És interessant comparar aquestes dades amb les que apareixen a la figura 3, en què s'il·lustra la llengua de l'últim espectacle vist. No hem trobat informació sobre quins tipus d'espectacles s'han tingut en compte a més de les obres teatrals, però, en qualsevol cas, sí que podem deduir que els espectacles que no són obres teatrals no deuen ser majoritàriament en català atesa la diferència en el percentatge que trobam entre la figura 3 i la 10 $((25,2 + 20,9 + 24,5)/3 = 23,5$ vs. 53,6). També cal tenir en compte que entre les dades de la figura 3 i les de la figura 10 hi ha hagut una diferència de 6 anys.

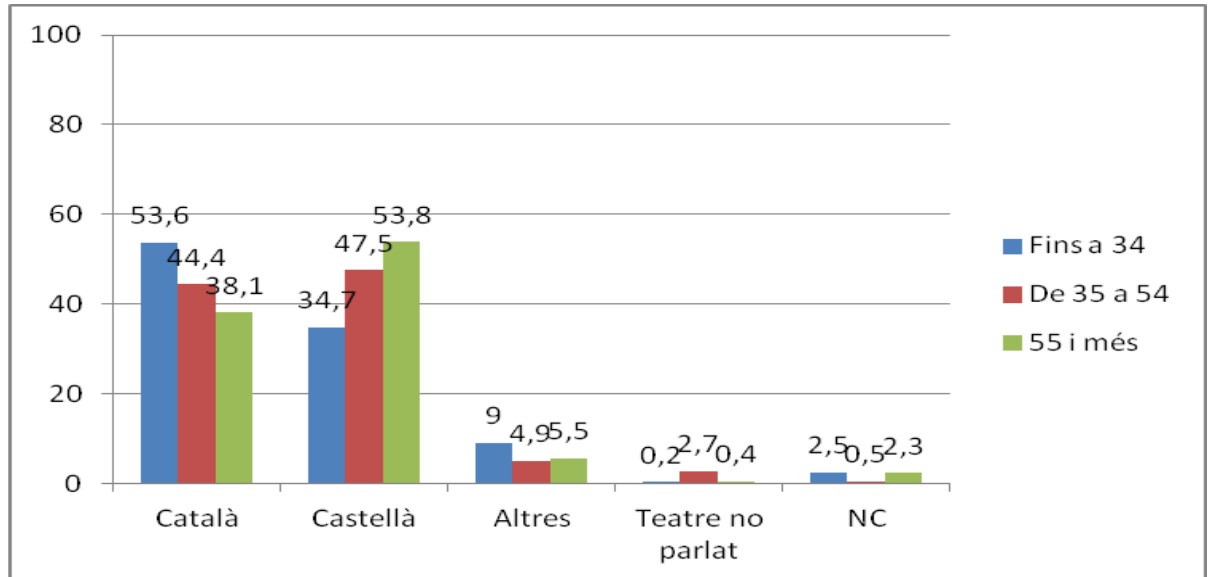

Figura 10. Llengua de la darrera obra de teatre que han vist en el darrer any. 2016

Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi

Les dades corresponents a EULIB2014 es varen recollir a final de l'any 2014 i començament de 2015. Ens centrarem en el primer grup d'edat, és a dir, el dels enquestats amb edat compresa entre els 15 i 29 anys.

Abans de parlar dels usos lingüístics dels joves és interessant saber quin coneixement tenen de català. A la taula 1 (veg. Canyelles 2017: 45), hi podem observar que els més joves assoleixen el percentatge més alt d'individus que saben parlar en català, hi saben llegir i hi saben escriure. Pel que fa a la comprensió oral, es troben en segona posició després del grup de 45-64 anys amb un 97,2 %. A continuació, veurem quin és l'ús real que fan d'aquesta llengua.

	<i>L'entenen</i>	<i>El saben parlar</i>	<i>El saben llegir</i>	<i>El saben escriure</i>
15-29 anys	97,2	89,0	91,7	83,9
30-44 anys	94,1	74,2	80,8	60,3
45-64 anys	99,5	81,2	86,0	53,1
65 anys i més	96,9	83,3	75,0	43,9
TOTAL	96,8	80,5	83,5	61,9

Taula 1. Coneixements de català segons l'edat. 2014

A la figura 11, s'hi il·lustren les dades corresponents a la llengua d'identificació (respon a la pregunta «Quina és la seva llengua?»), la llengua habitual (respon a la pregunta «Quina és la seva llengua habitual?») i la llengua inicial (respon a la pregunta «Quina llengua va parlar primer a casa quan era petit?») segons els diferents grups d'edat. Com podem comprovar, el grup més jove, comparat amb el d'adults joves (30-44 anys), presenta un percentatge més alt de catalanolingües habituals (34,5 % vs. 29,9 %), d'identificació (38,1 % vs. 34 %) i inicials (36,6 % vs. 29,9 %) i, al mateix temps, un percentatge més baix (sempre per comparació als d'adults joves) de castellanolingües. Els més joves, però, són els que també assoleixen un percentatge més alt de bilingües habituals, d'identificació i inicials. Una dada interessant és que, prenent com a punt de referència l'ES2004, podem observar que el català augmenta entre els joves de 15-29 anys com a llengua inicial (2,4 punts percentuals), com a llengua d'identificació (1,6 punts percentuals) i també com a llengua habitual (2,0 punts) (veg. Defior 2017: 65).

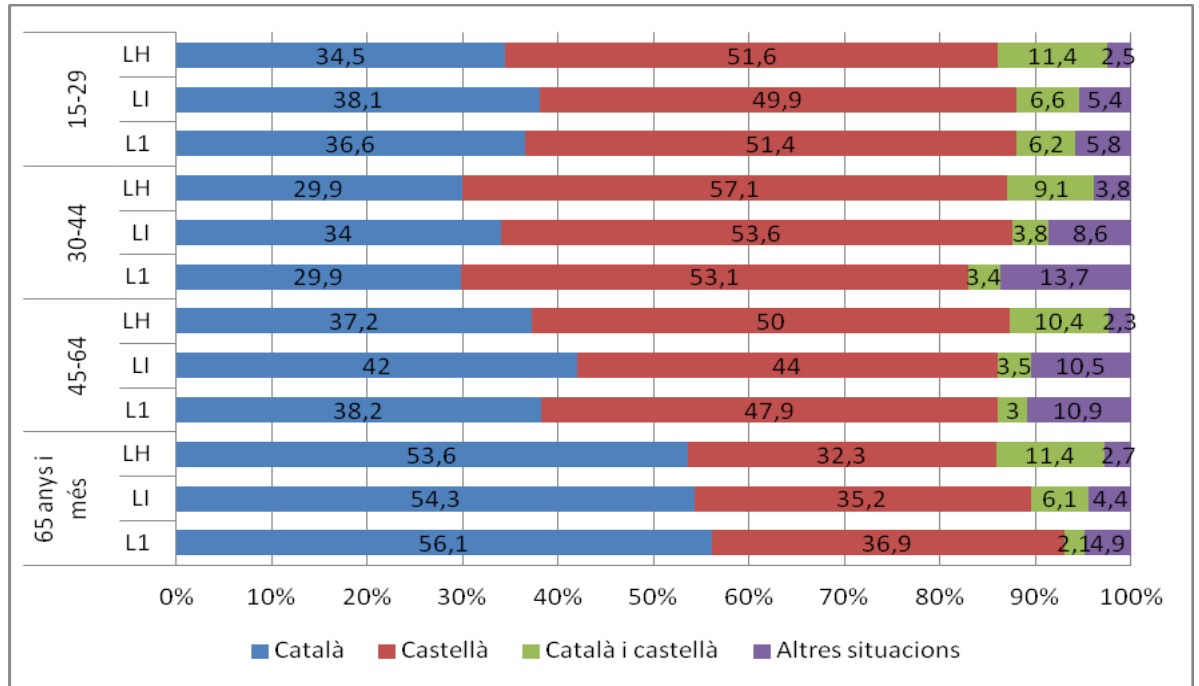

Figura 11. Llengua inicial, llengua d'identificació i llengua habitual per grups d'edat. 2014.

La figura 12 mostra la variació en la llengua d'identificació respecte de la llengua inicial per grups d'edat. La tendència general és d'augment del català i del català-castellà per una banda i de disminució del castellà per l'altra. Tot i així, trobam dues excepcions: baixa el català en el grup d'edat de més de 65 anys i puja el castellà en el grup de 30-44 anys.

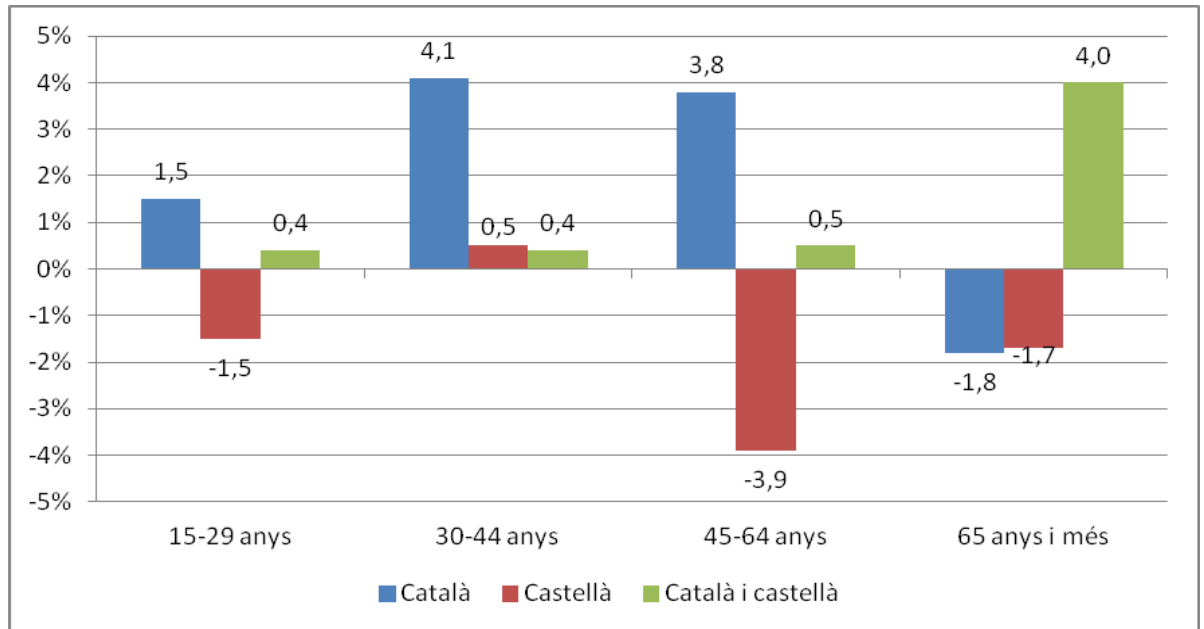

Figura 12. Variació en la llengua d'identificació respecte de la llengua inicial per grups d'edat. 2014

La figura 13 mostra l'ús de les llengües en la llar segons l'edat. L'ús prioritari del català ascendeix a mesura que s'incrementa l'edat. Així, el català assoleix el percentatge més baix en els grup d'edat de 25 a 34 anys (30,1 %). Aquestes dades es poden explicar pels forts processos migratoris que han patit les Illes durant els darrers anys que han afectat sobretot els grups d'edat en què hi trobam un major percentatge de població potencialment activa (Gomila 2017: 91).

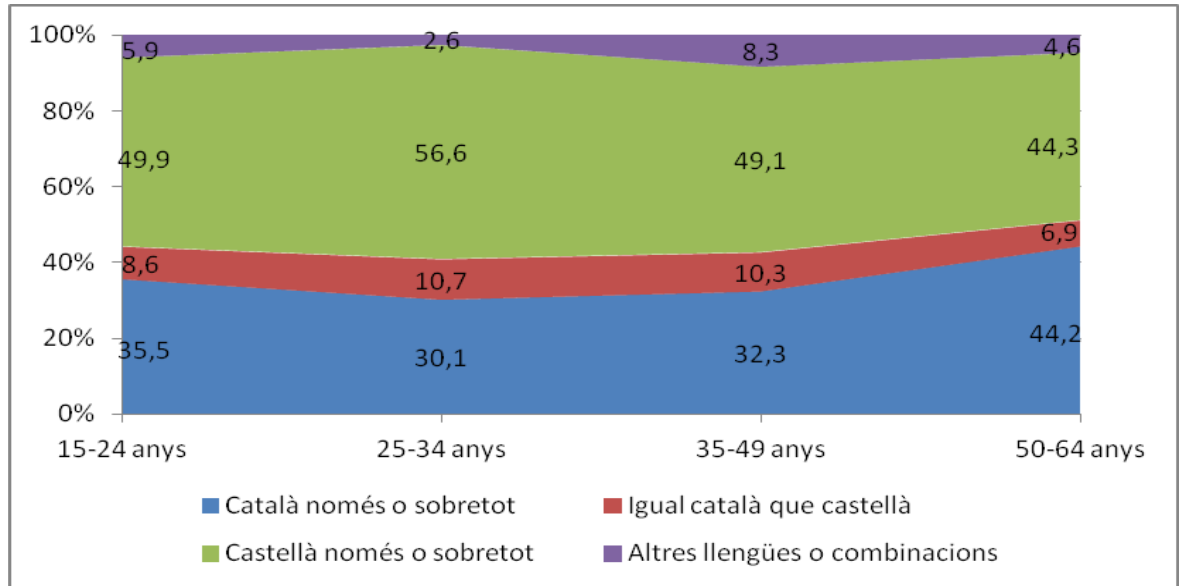

Figura 13. Llengua a la llar segons l'edat. 2014

La figura 14 mostra la distribució dels residents a les Illes Balears per edat i segons diferents perfils sociolingüístics: (a) catalanoparlants predominants d'origen lingüístic català, és a dir, persones de primera llengua catalana que declaren usar el català sempre o predominantment en els àmbits que s'han analitzat, (b) catalanoparlants predominants d'origen lingüístic no català, és a dir, persones de primera llengua diferent del català que declaren usar el català sempre o predominantment en els àmbits que s'han analitzat, (c) alternadors o persones que, sigui quina sigui la seva primera llengua, declaren usar el català de manera considerable en els àmbits que s'han analitzat, (d) castellanoparlants predominants d'origen lingüístic català, és a dir, persones de primera llengua catalana que declaren usar el català poc o gens en els àmbits analitzats, (e) castellanoparlants predominants d'origen lingüístic català, és a dir, persones de primera llengua catalana que declaren usar el català poc o gens en els àmbits analitzats i, finalment, (f) al·loglots inicials no usuaris del català, és a dir, persones de primera llengua diferent del català o el castellà que declaren usar el català poc o gens en els àmbits analitzats. Per davall de la generació de més edat, veim que el percentatge de persones que viu predominantment en català es va reduint fins que arriba a un 20,6 % en el cas dels enquestats més joves. Paral·lelament, creix el nombre de castellanoparlants, bé d'origen catalanoparlant (arriba a un màxim de 7,5 % entre els més joves) o també els castellanoparlants tradicionals, que arriben a un 47,6 %, sobretot per immigració però també per descendència (veg. Vila i Sorolla 2017: 118). Així, s'identifiquen, bàsicament, dues tendències que afecten especialment la generació més jove: (a) disminució important de la capacitat d'atreure no-catalanoparlants cap a l'ús del català i (b) ús predominant del castellà

per un percentatge considerable de catalanoparlants inicials.

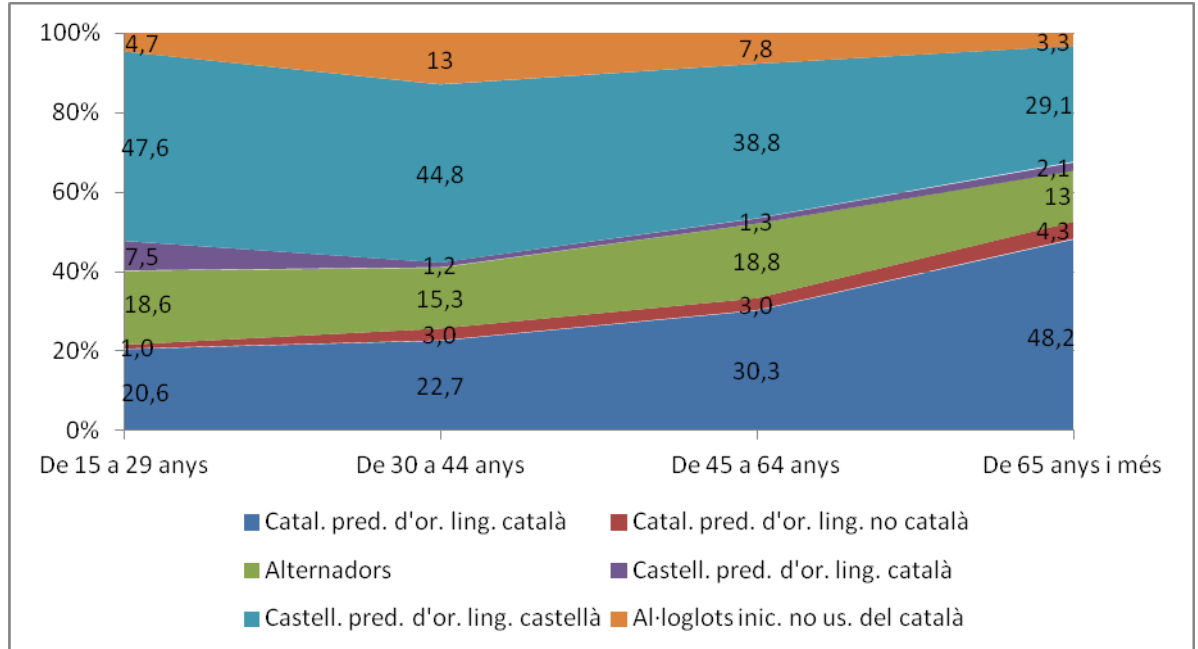

Figura 14. Distribució dels residents a les Illes Balears per grups sociolingüístics segons la seva edat. 2014.

Els gràfics de la figura 15 representen la freqüència amb què els enquestats enceten converses en català segons l'edat a partir de la base de persones que parlen català. El que veim és que com més joves són els individus, menys tendeixen a iniciar les converses en català. Així, 1 de cada 5 joves de 15 a 29 anys que sap parlar català hi inicia les converses per 2 de cada 4 individus de 65 anys o més que també ho fa així.

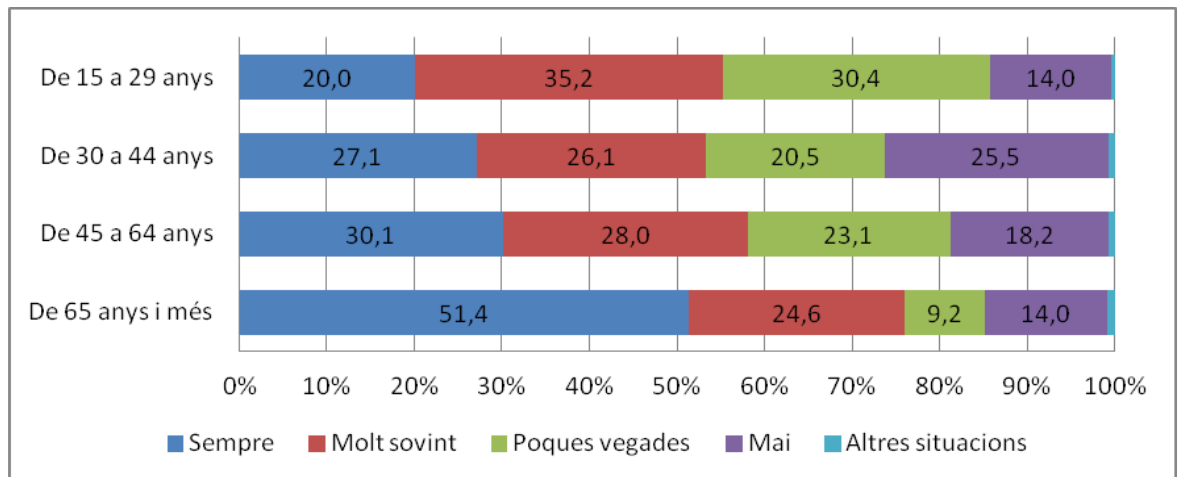

Figura 15. Freqüència amb què enceten converses en català segons l'edat. Persones que parlen català. 2014

La figura 16 il·lustra la reacció davant una resposta en castellà a una interpellació en català segons l'edat. Cal remarcar que el percentatge més alt de mantenidors de l'ús del català es troba entre els més joves (16,5 %) seguits del grup de més edat (10,3 %). En general, respecte

dels resultats de l'ES2004, s'observa una disminució en la proporció de mantenidors del català (gairebé 5 punts percentuals), mentre que els qui convergeixen en l'ús del castellà s'han incrementat en més de 10 punts (veg. Villaverde 2017: 130).

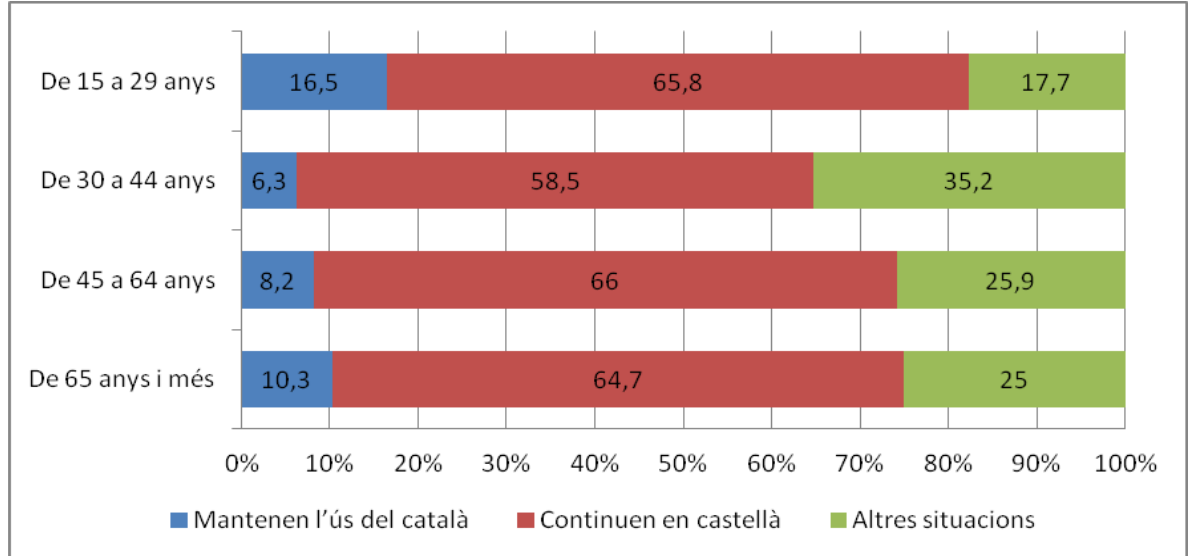

Figura 16. Reacció davant una resposta en castellà a una interpel·lació en català per grups d'edat. 2014.

Com podem observar a la figura 17, 3 de cada 4 joves que inicia converses en castellà canvia al català quan l'altra persona li respon en aquesta llengua. Per contra, el percentatge més alt d'individus que mantenen l'ús del castellà el trobam en el grup d'adults joves (entre 30 i 44 anys).

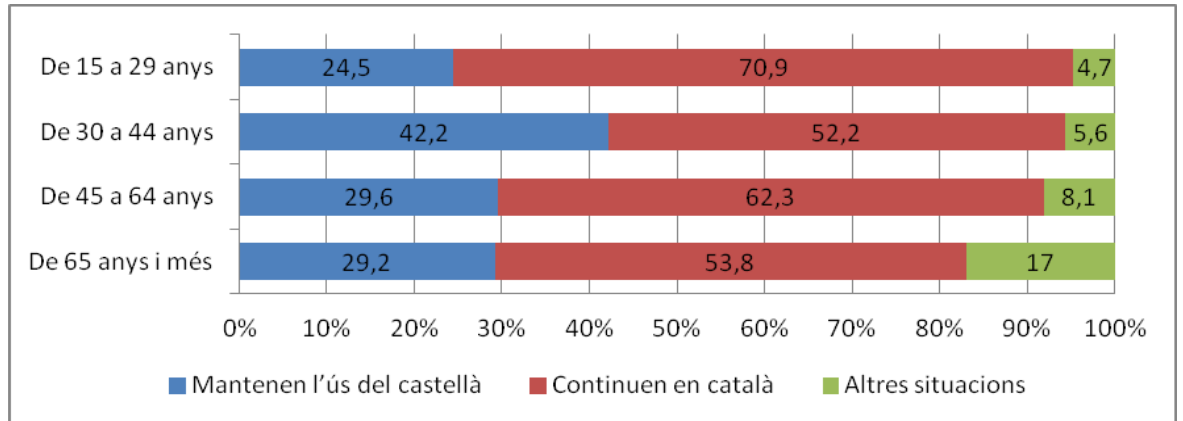

Figura 17. Reacció davant una resposta en català a una interpel·lació en castellà per grups d'edat. 2014

Si ens fixam en les dades corresponents a l'ús actual del català, figura 18, observam que l'ús percebut del català és directament proporcional a l'edat dels enquestats, és a dir, com menys edat, menor és la percepció d'ús del català. Per tant, el 57,0 % (13,5 % + 43,5 %) dels enquestats del grup d'edat més jove consideren que el català s'empra molt o bastant. A l'extrem oposat, hi hauria el grup d'edat major, un 66,2 % (25,3 % + 40,9 %) dels quals perceben que el català s'empra molt o bastant.

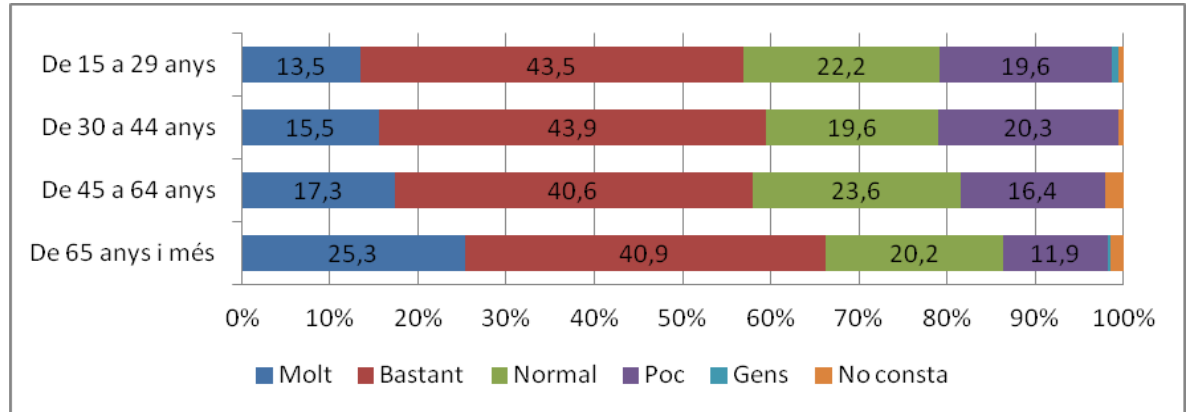

Figura 18. Percepció de l'ús actual del català per edat. Tota la mostra. 2014.

Com veim a continuació, figura 19, el desig de parlar el català o més el català que el castellà, s'incrementa amb l'edat. Així, veim que, mentre un 23,7 % (10,3 % + 13,4 %) dels més joves manifesta aquest desig, el percentatge dels més grans augmenta fins al 43,9 % (24,6 % + 19,3 %). El grup més jove és el que més s'inclina per l'opció de parlar català i castellà en la mateixa proporció (44,1 %).

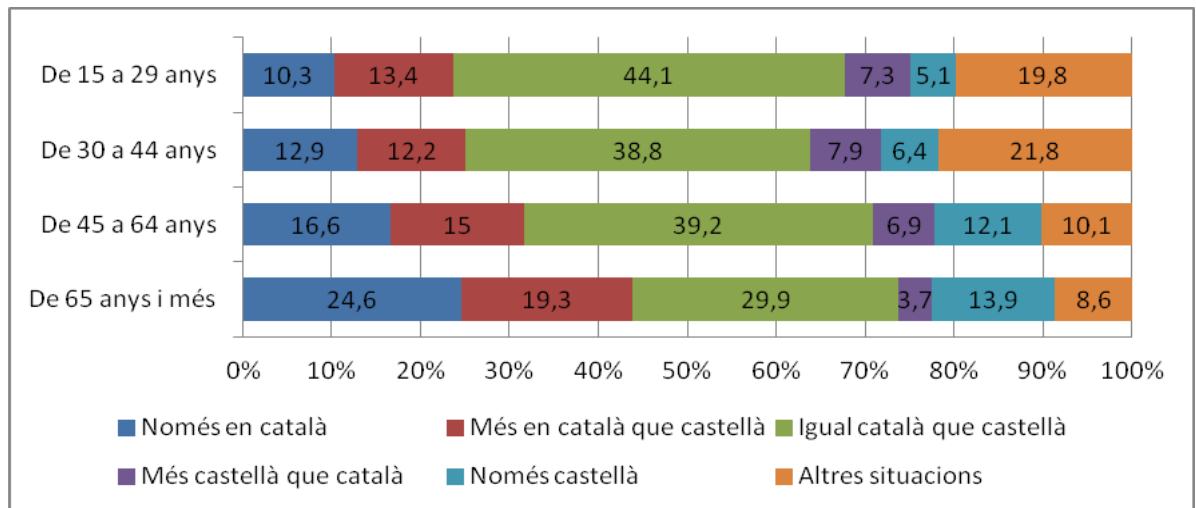

Figura 19. Llengua o llengües que els agradaria emprar en el futur segons el grup d'edat. 2014

La figura 20 mostra les dades corresponents a l'interès a aprendre català segons l'edat. Al gràfic veim que l'interès a aprendre català per part del grup d'edat més jove és prou alt, 40,1 %, i es troba en segona posició després del grup d'adults joves, amb edats compreses entre els 30 i 44 anys. El que és interessant d'aquestes dades és que l'interès a aprendre català s'incrementa en 33,1 punts percentuals respecte del percentatge real d'individus que ja han participat en algun curs (veg. Vanrell 2017: 59). Cal, però, tenir en compte que molts dels joves ja han estudiat català a l'escola regular i, per això, s'entén que hi hagi individus que no els calgui fer més cursos perquè, simplement, ja han assolit els coneixements necessaris.

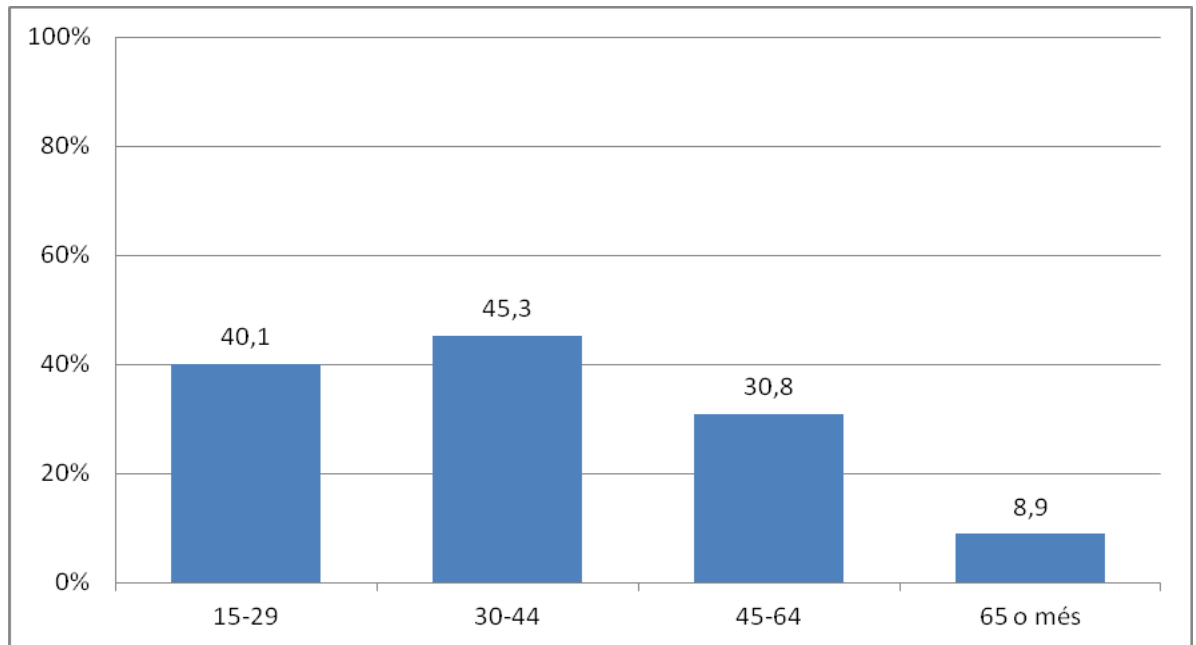

Figura 20. Interès a aprendre català i edat. 2014

Finalment, la figura 21 mostra el nom que donen a la llengua els enquestats segons l'edat. El gràfic revela una tendència progressiva a adoptar la denominació unitària, *català*, com més jove és l'enquestat. En el grup d'edat més jove, doncs, 1 de cada 2 enquestats assumeix aquesta denominació. Convé recordar que si el percentatge de la denominació localista mallorquí és més elevat, comparat amb les altres denominacions locals (menorquí, eivissenc, formenterer) és perquè estadísticament el pes de Mallorca és molt més elevat (veg. Barceló 2017: 172 per veure el nom que donen a la llengua segons el lloc de residència).

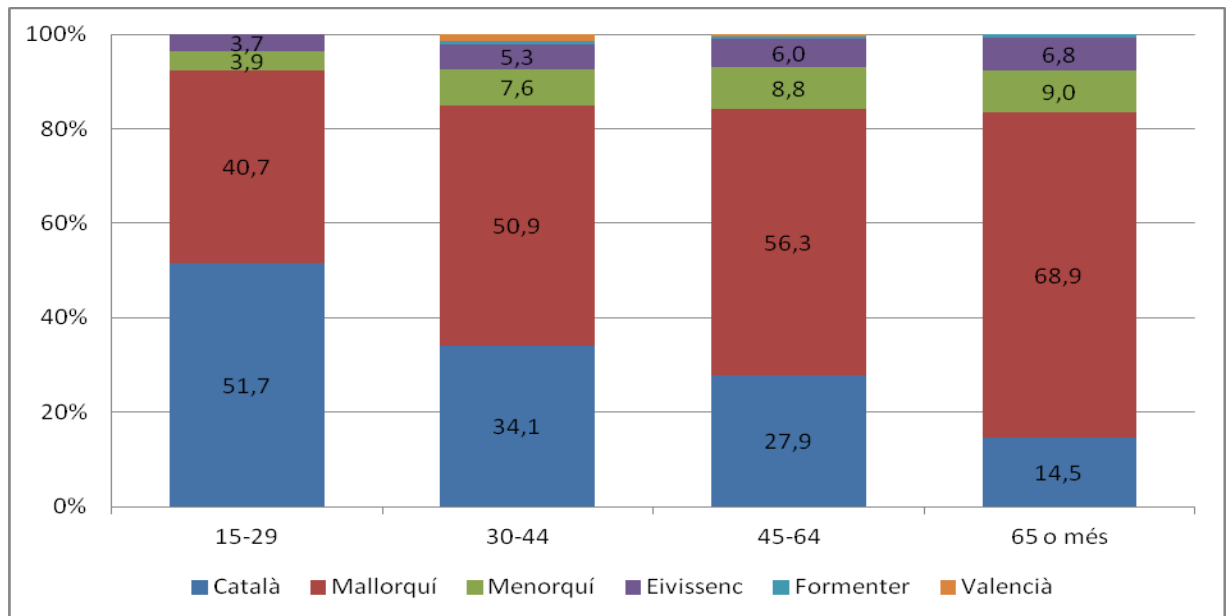

Figura 21. Nom que donen a la llengua segons l'edat. 2014

Conclusions

Les dades del *Baròmetre de la cultura 2010* i *El consum cultural a les Illes Balears. Informe dels resultats 2016* ens permeten afirmar que el català té una presència força precària en el consum cultural dels joves de les Illes Balears (llengua d'ús a Internet, videojocs, espectacles, música i cinema). La lectura de llibres i el teatre són una excepció d'aquesta situació. Així, el consum de llibres en català per joves es troba per damunt el consum en castellà segons les dades del *Baròmetre de la cultura 2010*, però per davall segons les dades del *Consum cultural a les Illes Balears*. Pel que fa al teatre, el català supera el castellà en 9 punts percentuals. En qualsevol cas, per poder interpretar aquestes dades adequadament caldria tenir més detalls de la metodologia que s'ha emprat i també de l'oferta en català que hi hagué per part dels diferents sectors culturals. Intuïtivament, sabem que hi ha més oferta en català de sectors com la literatura o determinats espectacles com el teatre comparats a d'altres com el cinema o els videojocs. No obstant això, fins allà on en tenim coneixement, no hi ha estudis actuals que ho hagin analitzat. Sense estudis que analitzin l'oferta, es fa difícil dissenyar i impulsar polítiques culturals que impliquin un creixement de les indústries culturals en català.

El coneixement del català per part dels més joves es troba per damunt del 80 %. Ara bé, existeix una diferència important entre coneixements i usos reals de la llengua. Pel que fa als usos lingüístics, en destacam els següents resultats:

- El grup més jove (15-29 anys), comparat amb el grup d'adults joves (30-44 anys), és el que presenta un percentatge més alt de catalanolingües habituals, d'identificació i inicials i, al mateix temps, un percentatge més baix de castellanolingües.
- L'ús del català a la llar ascendeix a mesura que s'incrementa l'edat. Per tant, el català assoleix el percentatge més baix en el grup d'edat de 25 a 34 anys. Això s'explica pels forts processos migratoris que han patit les Illes en els darrers anys que han afectat, sobretot, els grups que es troben en edat de treballar.
- En la generació més jove trobam una disminució important de la capacitat d'atreure no-catalanoparlants cap a l'ús del català i un ús important del castellà per un percentatge considerable de catalanoparlants inicials.
- Com més joves són els enquestats, menys declaren iniciar les converses en català. En canvi, però, són els que més tendeixen a mantenir l'ús del català davant una resposta en castellà a una interpel·lació en català i els que més continuen en català quan l'altra persona ha canviat al català davant un inici de conversa en castellà.
- La percepció dels joves pel que fa a l'ús del català és la més baixa de tots els grups d'edat i també són els que menys manifesten el desig de parlar el català o més el català que el castellà en el futur.
- En general, juntament amb els adults joves, els més joves tenen una bona actitud cap a l'aprenentatge de català.
- Els joves són els qui assumeixen, amb més freqüència, la denominació unitària *català*.

Referències bibliogràfiques

- CANYELLES, C. 2017. «Els coneixements lingüístics». A: MELIÀ, J. i VANRELL, M.M. (coord.) *Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi: 45-56*. Conselleria de Cultura, Participació i Esports (Govern de les Illes Balears); Departament de Cultura (Generalitat de Catalunya); Universitat de les Illes Balears.
- DEFIOR, B. 2017. «Les llengües a les Illes Balears». A: MELIÀ, J. i VANRELL, M.M. (coord.) *Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi: 57-76*. Conselleria de Cultura, Participació i Esports (Govern de les Illes Balears); Departament de Cultura (Generalitat de Catalunya); Universitat de les Illes Balears.
- DIRECCIÓ GENERAL DE CULTURA. 2016. «El consum cultural a les Illes Balears. Informe de resultats». Disponible a: <http://www.caib.es/govern/rest/arxiu/2889620>
- FUNDACIÓ AUDIÈNCIES DE LA COMUNICACIÓ I LA CULTURA. 2011. Informe general de les Illes Balears». *El baròmetre de la comunicació i la cultura. Audiències i consums culturals*.
- GOMILA, M. 2017. «La llengua a la llar i la transmissió lingüística intergeneracional». A: MELIÀ, J. i VANRELL, M.M. (coord.) *Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi: 77-90*. Conselleria de Cultura, Participació i Esports (Govern de les Illes Balears); Departament de Cultura (Generalitat de Catalunya); Universitat de les Illes Balears.
- MELIÀ, J. i VANRELL, M.M. (coord.) 2017. *Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi*. Conselleria de Cultura, Participació i Esports (Govern de les Illes Balears); Departament de Cultura (Generalitat de Catalunya); Universitat de les Illes Balears. Disponible a: <http://blocs.uib.cat/cdsib/files/2018/01/EULIB2014.pdf>
- VANRELL, M.M. 2017. «La llengua a la llar i la transmissió lingüística intergeneracional». A: MELIÀ, J. i VANRELL, M.M. (coord.) *Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi: 155-168*. Conselleria de Cultura, Participació i Esports (Govern de les Illes Balears); Departament de Cultura (Generalitat de Catalunya); Universitat de les Illes Balears.
- VILA, F.X. i SOROLLA, N. 2017. «La llengua a la llar i la transmissió lingüística intergeneracional». A: MELIÀ, J. i VANRELL, M.M. (coord.) *Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi: 105-124*. Conselleria de Cultura, Participació i Esports (Govern de les Illes Balears); Departament de Cultura (Generalitat de Catalunya); Universitat de les Illes Balears.
- VILLAVERDE, J.A. 2017. «La llengua a la llar i la transmissió lingüística intergeneracional». A: MELIÀ, J. i VANRELL, M.M. (coord.) *Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi: 125-154*. Conselleria de Cultura, Participació i Esports (Govern de les Illes Balears); Departament de Cultura (Generalitat de Catalunya); Universitat de les Illes Balears.